

Commission d'enquête parlementaire
chargée d'enquêter sur le traitement
des abus sexuels commis au sein et
en dehors de l'Église, y compris sur
leur traitement judiciaire, et sur leurs
conséquences actuelles pour les
victimes et pour la société

du

LUNDI 5 FEVRIER 2024

Après-midi

Parlementaire onderzoekscommissie
belast met het onderzoek naar de
aanpak van seksueel misbruik, in de
Kerk en daarbuiten, met inbegrip van
de gerechtelijke behandeling, en de
gevolgen op vandaag voor
slachtoffers en samenleving

van

MAANDAG 5 FEBRUARI 2024

Namiddag

De openbare commissievergadering wordt
geopend om 15.22 uur en voorgezeten door
mevrouw Sophie De Wit.

La réunion publique de commission est ouverte à
15 h 22 et présidée par Mme Sophie De Wit.

**Hoorzitting in het kader van het luik 'Aanpak
binnen de Kerk en religieuze organisaties' met:**

- de heer Herman Verbist, gewezen lid van het
Wetenschappelijk Comité van het Centrum voor
Arbitrage inzake Seksueel Misbruik;

- de heer Pieter-Bram Lagae, advocaat.

**Audition dans le cadre du volet "Approche au
sein de l'Église et des organisations religieuses"
de:**

- M. Herman Verbist, ancien membre du Comité
scientifique du Centre d'arbitrage en matière
d'abus sexuels;

- M. Pieter-Bram Lagae, avocat.

De **voorzitster**: Goedemiddag, collega's.

In het kader van het tweede luik hebben we deze
namiddag de heer Herman Verbist te gast, die lid
was van het Wetenschappelijk Comité van het
Centrum voor Arbitrage inzake Seksueel Misbruik,
en naast hem zit de heer Pieter-Bram Lagae,
advocaat, die inderdaad heel wat dossiers voor de
arbitragecommissie heeft behartigd en, naar ik heb
begrepen, zich nog steeds bezighoudt met
dossiers die hangend zijn.

Zoals gebruikelijk zal ik onze gasten vragen de eed
af te leggen en zal ik ook voorlezing doen voor u
van de juridische context waarin wij dat doen.

Mijnheer Verbist en mijnheer Lagae, ik herinner u
eraan dat conform artikel 4, § 1, van de wet van
3 mei 1880 op het parlementair onderzoek,
gewijzigd bij de wet van 30 juni 1996, de

onderzoekscommissie alle in het Wetboek van
strafvordering omschreven onderzoeksmaat-
regelen kan nemen. Ze kan onder meer getuigen
onder ede horen.

Alvorens u te vragen de eed af te leggen, wens ik
de aandacht te vestigen op het laatste lid van
artikel 8 van bovenvermelde wet, volgens hetwelk
iedere getuige kan aanvoeren dat hij, door naar
waarheid een verklaring af te leggen, zich zou
kunnen blootstellen aan strafvervolging en
derhalve getuigenis weigeren (zie ook
artikel 14, 3, g, van het internationaal verdrag
inzake burgerrechten en politieke rechten van
19 december 1966, bekrachtigd bij de wet van
15 mei 1981). Dat betekent dat u het recht heeft
om te zwijgen wanneer u meent dat uw publieke
verklaring later tegen u zou kunnen worden
gebruikt in een strafvordering.

Ik wil er vervolgens nog de nadruk op leggen dat u,
krachtens artikel 9 van dezelfde wet, voor valse
getuigenis kan worden gestraft met een
gevangenisstraf van twee maanden tot drie jaar en
u voor een termijn van ten minste vijf en ten
hoogste tien jaar kunt worden ontzet uit het recht
om te kiezen of verkozen te worden.

Ten slotte wijs ik u erop dat ingevolge artikel 3 van
voornoemde wet de geheimhouding van uw
verklaringen niet is gewaarborgd tenzij het gaat om
verklaringen afgelegd tijdens een vergadering met
gesloten deuren en waarvoor de commissie zich
uitdrukkelijk heeft verbonden de geheimhouding in
acht te nemen. Bovendien is ieder stuk dat u aan
de commissie zou overleggen vatbaar voor
openbaarmaking.

Na deze verduidelijking vraag ik u de eed af te
leggen door de hand te heffen en de volgende

woorden te herhalen: "Ik zweer de gehele waarheid en niets dan de waarheid te zullen zeggen."

De heren Herman Verbist en Peter-Bram Lagae leggen de eed af.

Dank u wel.

U krijgt nu het woord voor een toelichting, daarna volgt een vragenronde.

Herman Verbist: Mevrouw de voorzitter, ik dank u voor de uitnodiging in deze onderzoekscommissie.

Zoals u reeds zei, was ik een van de leden van het Wetenschappelijk Comité van het Centrum voor Arbitrage inzake Seksueel Misbruik. Sommigen onder u zullen zich ons nog wel herinneren. Wij waren actief van 2011 tot 2016.

Je dirai que j'ai effectivement été un des membres du Comité scientifique du Centre d'arbitrage en matière d'abus sexuels. Nous sommes venus ici devant vous et certains d'entre vous nous connaîtront encore. Nous avons été actifs ici de 2011 à 2016.

Au regard de l'invitation à donner des clarifications, nous nous sommes un peu préparés et j'allais donc vous donner en quelque sorte un résumé avec quelques points forts sur les activités, sur ce qui s'est passé au sein du Centre d'arbitrage en matière d'abus sexuels et sur les médiations ou conciliations qui ont été nombreuses. Nous sommes, bien entendu à votre disposition pour répondre ensuite aux questions.

Ter voorbereiding van deze sessie heb ik een elftal punten beschreven die ik aan u dacht uiteen te zetten. Ik zou aan het einde willen afsluiten met wat in ons verslag destijds ook is gezegd, namelijk hoe het er aan toe ging, de ontmoeting van het slachtoffer met de kerk voor de Permanente Arbitragekamer. Ons verslag was het verslag van 6 maart 2017, parlementair document 54 nr. 0767/004. Dat is het verslag dat u uiteraard allemaal wel kent. Het is een tweetalig verslag van 310 bladzijden. In dat verslag staat nog veel meer dan wat ik nu zal zeggen. Daarin staan ook de tekst van het reglement en documenten, modellen die wij toen hebben uitgewerkt. Dat was een de rol van het Wetenschappelijk Comité. Wij hebben die uitgewerkt en modellen opgesteld, alsook commentaar en uitleg verschaft.

On a aussi établi un commentaire sur le règlement d'arbitrage, qui devait aider les membres de la Chambre permanente d'arbitrage et les arbitres également. Tout cela, vous l'avez dans ce rapport

du 6 mars 2017, le document 54 0767/004.

Sta mij toe een aantal punten te overlopen. Ik wil het met u hebben over waar het allemaal begonnen is, de morele verantwoordelijkheid die opgenomen werd door de kerk. Vervolgens over het Centrum voor Arbitrage, het Wetenschappelijk Comité dat er toen gekomen is en de pluridisciplinaire samenstelling van het Centrum voor Arbitrage en de Permanente Arbitragekamer. Dan is er het beginsel van de subsidiariteit. Dat is zeer belangrijk. Ik wil het hebben over de gevolgen van de verjaring en *le droit à l'oubli*. Er was één toegangspunt, maar met verscheidene wegen, namelijk arbitrage, bemiddeling en verzoening. Het volgende punt is de identificatie van de verweerder vergemakkelijken. Dat was een van onze grote punten van inzet. Dan is er de laagdrempeligheid, die de arbitrageprocedure gekenmerkt heeft. Dan zijn er de regels van de bewijsvoering, hoe in het kader van zo'n procedure bewijzen zouden moeten worden gebracht. Een zeer belangrijk punt is vertrouwelijkheid. Dan is er de archivering van de dossiers van het Centrum. Aan het einde van onze werkzaamheden hebben wij ook daaraan moeten denken. Worden die dossiers vernietigd of niet? Ze zijn gearchiveerd. Daarover zullen wij straks nog spreken. Op het einde wil ik u iets voorlezen uit het verslag, over de ontmoeting van het slachtoffer met de kerk voor de arbitragekamer. Hoe ging dat eraan toe? Wij waren daar niet bij. Dat zeg ik u onmiddellijk erbij. Het Centrum heeft de zaak voorbereid. Wij hebben ook telkens adviezen gegeven wanneer ons dat gevraagd werd. Maar wij waren zelf niet aanwezig bij de individuele zaken. Daar waren soms advocaten bij. Mijn buurman hier zal daarover meer kunnen vertellen. Hij was er soms wel bij, in bepaalde zaken, wanneer slachtoffers vertegenwoordigd werden door een advocaat.

Ik wil beginnen waar het eigenlijk allemaal begonnen is, namelijk de morele verantwoordelijkheid.

Na afloop van de vorige parlementaire commissie, in de periode 2010-2011, is er een parlementair verslag opgesteld met daarin een oproep aan de kerk. De kerk heeft daarop gereageerd, via het persbericht van 30 mei 2011. De bisschoppen en religieuze oversten hebben toen in de problematiek van de verjaarde feiten van seksueel misbruik hun verantwoordelijkheid genomen en hebben hun bereidheid uitgedrukt om mee te werken aan een multidisciplinaire vorm van arbitrage.

Ik citeer wat de kerk toen zei: "Bewust van hun morele verantwoordelijkheid en van de verwachting van de gehele samenleving naar hen toe, verbinden zij zich ertoe de erkenning van de

slachtoffers en het herstel van hun leed te verzekeren. Zo willen zij de slachtoffers in hun eer herstellen en hen volgens hun noden ook geldelijke tegemoetkomingen doen. Hiertoe aanvaardden zij om, volgens het voorstel van de parlementaire commissie, samen te werken met de deskundigen van de opvolgingscommissie aan de organisatie van een pluridisciplinaire vorm van arbitrage voor de reeds verjaarde feiten, waarover rechtbanken geen uitspraak meer kunnen doen. Daarenboven achten zij het wenselijk dat de arbiters ook de bevoegdheid zouden hebben om de partijen te oriënteren naar bemiddeling."

Je n'ai pas besoin de répéter également le texte en français.

Vanuit dat perspectief is die commissie tot stand gekomen. Ze werd opgericht vanuit dit Parlement, dat twee personen heeft aangesteld, de heer Paul Martens en mezelf. Vanuit de kerk zijn ook eerst vier personen, nadien twee personen aan de slag gegaan. We zijn dus op basis van de oproep van het Parlement, waarop de kerk positief had gereageerd, in 2011 aan de slag gegaan. Die activiteit heeft uiteindelijk vijf jaar geduurd.

Het ging enerzijds om verjaarde feiten en anderzijds om minderjarigen. Het Parlement had bovendien gevraagd dat het een tijdelijke organisatie zou worden. Men wilde ergens een limiet vaststellen. Zo is de vraag gekomen dat procedures aanhangig zouden worden voor aanvragen die uiterlijk op 31 oktober 2012 zouden moeten worden ingediend. Dat is ondertussen dus meer dan twaalf jaar geleden. Begin juli 2016 waren al die dossiers afgehandeld.

Als gevolg van die verjaring konden de slachtoffers niet meer bij rechtbanken of hoven terecht. Ze hadden twee mogelijkheden. Ten eerste konden ze terecht bij een instantie binnen de kerk, eventueel een meldpunt of contactpunt. Ze bestaan trouwens nog altijd. De vorige commissievergadering was daaraan besteed. De kerk heeft dus een aantal initiatieven genomen en opvangpunten per bisdom opgericht, wat nu gereorganiseerd is. Ten tweede konden de slachtoffers een beroep doen op een onpartijdig orgaan dat onafhankelijk was van het kerkelijk gezag. Het Parlement wilde immers ook een neutrale instantie tot stand brengen, waar de aanvragen zouden kunnen worden behandeld: het Centrum voor Arbitrage.

Uiteraard moet een arbitrageprocedure ook aan bepaalde eisen beantwoorden. Dat was ook de bedoeling en werd uiteengezet in ons verslag. We wilden een eerlijk proces waarborgen en voldoen aan de vereisten uit het Gerechtelijk Wetboek. In deel 6 staan immers een aantal bepalingen over

arbitrage en die moeten worden gerespecteerd.

De principes van de scheiding van kerk en staat en van de scheiding der machten verbieden elke vorm van beïnvloeding van of inmenging in de werking van het arbitragecentrum of de organen ervan. Dat was de insteek.

Het centrum was operationeel van 2012 tot 2016 en het heeft tijdens die periode 628 aanvragen behandeld.

Comment étions-nous organisés? Donc, d'une part, le centre, mais il y a aussi le Comité scientifique et surtout, la composition pluridisciplinaire. Je viens de l'indiquer déjà, le Comité scientifique est composé de deux personnes désignées ici par la Chambre des représentants, c'est-à-dire, par le Comité de suivi de l'époque. On a été nommés en 2011, nous étions deux spécialistes du Parlement donc, il s'agissait de moi-même et de M. Paul Martens. Ensuite, il y avait quatre personnes désignées par l'Église mais en fin de compte, il en est resté deux: la professeure Sofie Stijns et le professeur Étienne Montero. On a été ensuite reçus par la Fondation Roi Baudouin pour localiser le centre – parce qu'il fallait un endroit – et puis, le ministre de la Justice a mis à disposition le secrétaire de la Commission pour financière aide aux victimes de crimes de violence et de crimes de haine.

De secretaris van de Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders was iemand van de FOD Justitie die gedetacheerd werd bij het Centrum voor Arbitrage om als secretaris op te treden, de heer Philip Verhoeven.

Dat was het Wetenschappelijk Comité. Ik kom straks nog op de Permanente Arbitragekamer.

Wat waren de taken van het Wetenschappelijk Comité? Die staan allemaal in het Reglement.

Vous trouverez tout cela dans le règlement qui figure dans le document parlementaire et ce règlement d'arbitrage a aussi été approuvé ici en session de la Commission parlementaire de l'époque qui, je tiens à le préciser, était présidée par Mme Karine Lalieux, à qui Mme Özlem Özen a ensuite succédé.

De eerste opgave was dus de structuur uit te werken. Wij hebben erover nagedacht hoe dat zou gebeuren, maar wij, de leden van het Wetenschappelijk Comité, gingen dat zeker niet doen. Het moesten andere mensen zijn. Rekening houdend met de pluridisciplinariteit en met het feit dat het arbitrage zou zijn, met een mogelijkheid om

eventueel ook voor bemiddeling te gaan, moesten wij een beetje out of the box denken. Wij hebben dat dan een Permanente Arbitragekamer (PAK) genoemd die multidisciplinair werd samengesteld uit zeven personen. Op hun namen kom ik straks nog even terug. Wij moesten ook arbiters vinden, want de Permanente Arbitragekamer was een soort eerste toegangspoort die bekeek of de dossiers al dan niet ontvankelijk waren en ze dan eventueel kon doorverwijzen naar arbiters of zelf kon optreden. Uiteindelijk is dat ook wat er is gebeurd: de meeste dossiers zijn door de Permanente Arbitragekamer in bemiddeling of in verzoening behandeld.

Comme vous le savez peut-être, en fait, seuls trois dossiers sont vraiment allés en arbitrage. Tous les autres dossiers ont été réglés à l'amiable au sein de cette Chambre permanente d'arbitrage.

Wij hebben van in het begin de lijsten met arbiters samengesteld. Wij hebben hen ook moeten screenen, want ook daar weer speelde de pluridisciplinariteit. Wij wilden bij de arbiters juristen, maar ook mensen die de zorgsector en de medische sector vertegenwoordigden. Het waren drie lijsten en de bedoeling was dat wie naar een arbitrage zou gaan uit een van die lijsten een arbiter zou kiezen, zoals dat vaak gaat bij arbitragecentra, en dus inspraak zou hebben. Die twee co-arbiters zouden dan een voorzitter kiezen. Zo was het gepland.

Het Wetenschappelijk Comité stelde de Permanente Arbitragekamer samen en selecteerde de arbiters, maar had ook wetenschappelijke taken. Onze rol was ook om adviezen te verstrekken telkens wanneer er vragen kwamen over de interpretatie van het reglement of specifieke vragen in een bepaalde context. Het ging dan niet over een specifiek dossier, maar bijvoorbeeld over dossiers die ten bewarende titel werden ingediend. Van bepaalde dossiers was het immers niet duidelijk of ze al verjaard waren of niet en dan was de vraag wat men daarmee moest doen, wetende dat de deadline 31 oktober 2012 was.

Wij hebben beslist om wat soepeler te zijn en men kon nog tot 1 juli 2013 een dossier indienen. Dat had dan ook weer een impact op de afhandeling van bepaalde dossiers. Straks zult u misschien bepaalde zaken horen, zoals een ad-hocprotocol dat nog kon worden opgesteld voor bepaalde procedures die anders verliepen, maar de principes waren wel dezelfde.

De opdracht van het Wetenschappelijk Comité was ook om het Parlement uitleg te komen geven. Wij hebben de leden van de opvolgingscommissie op regelmatige basis geïnformeerd en hebben ons

eindverslag aan u voorgesteld in 2017, een gelegenheid waarbij u ook aanwezig was, mevrouw de voorzitter.

Pluridisciplinariteit was al van bij het begin de insteek. Wat betreft de Permanente Arbitragekamer, ook daar moesten wij die mensen selecteren. We hebben drie juristen, twee personen met ervaring in de zorgsector en twee personen met ervaring in de welzijnssector of criminologen gekozen.

On devait en effet chercher 7 personnes – c'est ce qu'on avait convenu –, à savoir 3 juristes, 2 psychiatres... On a trouvé 1 psychologue et 1 criminologue. Je vous donne le nom des personnes à titre d'information. Le président, c'était M. Guy Keutgen qui a été pendant longtemps le président du Centre belge d'arbitrage et de médiation (CEPANI).

Er was ook Alex Arts, emeritus voorzitter van het Grondwettelijk Hof, Michel Joachim, eerste emeritus voorzitter van het hof van beroep te Luik, Marc Gérard, psychiater, Rita Van Damme-Lombaerts, buitengewoon hoogleraar aan de Katholieke Universiteit Leuven, kinderarts en kindernefroloog gespecialiseerd in orgaantransplantaties bij kinderen en Ivo Aertsen, gewoon hoogleraar aan de Katholieke Universiteit Leuven. Ten slotte, Monique Meyfroet, psychologe. Dat waren de zeven personen die wij geselecteerd hebben.

Dan was er een andere, uiteraard zeer belangrijke factor, namelijk: de kerk. Hoe zou men omgaan met de slachtoffers? In de beweging die toen ontstaan is, heeft de kerk zich ook georganiseerd, met name via de organisatie Dignity. Deze stichting werd door de kerk opgericht om aanwezig te kunnen zijn. Zij heeft steeds constructief meegewerkt en was ook steeds aanwezig. Straks kom ik hierop terug en zal ik uitleggen hoe dit precies in zijn werk ging. De oprichting van deze organisatie was inderdaad een indicatie van verzoeningsgezindheid, met name dat de kerk wilde meewerken.

Uiteindelijk is deze methode zeer succesvol gebleken, aangezien de PAK sinds haar oprichting in april 2012 tot de behandeling van de laatste dossiers in 2016 erin geslaagd is verzoening van de partijen te bewerkstelligen in 504 van de bij het arbitragecentrum ingediende dossiers.

De ces 628 dossiers qui ont été introduits auprès du centre d'arbitrage en matière d'abus sexuels, 504 ont été résolus à l'amiable. De ces solutions à l'amiable, 482 ont été appelées "conciliations" ("verzoeningen"), mais aussi les 22 autres ad hoc.

De 22 andere ad-hocprotocollen waren de andere procedures, waarbij ten bewarende titel een procedure was opgestart.

Op de werking kom ik straks terug wanneer ik meer zal uitleggen hoe ze verliep.

Er waren twee soorten zittingen, namelijk plenaire vergaderingen waarin de zeven leden van de arbitragekamer samenkwamen, maar in de feiten waren die vergaderingen, wanneer slachtoffers werden ontvangen, beperkt tot twee à drie personen. Het geeft natuurlijk een heel andere atmosfeer wanneer slachtoffers moeten worden ontvangen met twee of drie personen dan met zeven personen. Men wou ook daar geen te grootse indruk wekken.

U moet ook weten dat die leden van de arbitragekamer veel tijd, soms professionele tijd, hebben moeten vrijmaken. Zij hadden immers vaak ook nog andere professionele activiteiten. Er waren per week twee zittingsdagen, waarin enorm veel tijd is gekropen.

Er waren drie lijsten van arbiters: personen met ervaring uit de zorgsector zoals artsen, psychiaters, psychologen en psychotherapeuten. Personen met ervaring in de welzijnssector moesten beschikken over een titel of bewezen ervaring op het gebied van criminologie, victimologie, herstelrecht of sociale bijstand. Dan was er ook nog een lijst van juristen die moesten aantonen dat ze ervaring hadden op het gebied van rechterlijke procedures of arbitrageprocedures. Wij hebben daaruit dan een lijst geselecteerd die ook publiek bekend werd gemaakt.

Wij hadden ook een website van het Centrum voor Arbitrage inzake Seksueel Misbruik, maar die website is dan inderdaad, met het einde van het centrum, niet langer operationeel.

Een belangrijk beginsel in dit alles is de subsidiariteit. La subsidiarité est un principe très important. Wat wordt daarmee bedoeld?

Het ging over verjaarde feiten. Men wilde zeker zijn dat de feiten die aan het centrum werden voorgelegd niet meer hangende waren of door een rechtbank ergens konden worden behandeld. Alleen waren er toen een paar zaken, het is daar waar die procedure soms ten behoudende titel werd ingediend, waarin de rechtbanken nog niet hadden uitgemaakt of zij al dan niet verjaard was. Er waren soms twijfelgevallen waarin dat niet helemaal duidelijk was. De Permanente Arbitragekamer zou die zaken, zolang het niet

duidelijk was, sowieso niet kunnen hebben behandeld. Dat waren de voorwaarden die ik wou geven.

Quant aux conséquences de la prescription, là aussi, on en a longuement discuté au sein du Comité scientifique. Quelles sont les conséquences de la prescription, notamment le concept du droit à l'oubli?

Het recht vergeten te worden, klinkt misschien wat eigenaardig in Nederlands, maar in het Frans zegt men dat vaak: *le droit à l'oubli*. Met andere woorden, men wilde dat voor daders, zeker van verjaarde feiten, *le droit à l'oubli* zou spelen.

Je lis donc: "Le droit à la prescription pénale signifie que son bénéficiaire ne peut plus faire l'objet d'aucune poursuite judiciaire pour les faits prescrits. Toute procédure qui donnerait lieu à une décision, arrêt ou jugement, etc. ou sentence arbitrale, par laquelle seraient constatés des faits criminels prescrits à charge de leur auteur, est absolument prohibée". Mais il y a plus: "L'auteur de faits criminels prescrits jouit pleinement du droit fondamental à la vie privée, qui comprend un droit à l'oubli. Cela signifie qu'il a le droit de ne pas être inquiété par une procédure qui, de près ou de loin, reviendrait sur des faits qui lui seraient imputables. En outre, il n'est pas inutile de préciser que les autorités de l'Église ne peuvent renoncer, en lieu et place des auteurs d'abus sexuels, à la protection qu'offre la prescription à ces derniers".

Dat was inderdaad een punt waar wel degelijk rekening mee moest worden gehouden, ook bij onze werking. We hebben dat als dusdanig opgenomen in ons reglement, artikel 8.1.

L'article 8.1 du règlement d'arbitrage est libellé comme suit: "Les faits qui font l'objet de la procédure arbitrale étant prescrits, aucune condamnation ne pourra être prononcée à charge de leurs auteurs ni par la Chambre d'arbitrage permanente ni par les collèges arbitraux. Les arbitres s'abstiendront de mentionner dans leurs sentences arbitrales ou dans les éventuels procès-verbaux de règlement amiable le nom des auteurs et tout élément de nature à permettre l'identification de ces derniers, au mépris de leur droit à la prescription acquise et de leur droit au respect de leur vie privée."

Dat was inderdaad een belangrijk element waarmee rekening moest worden gehouden.

Zoals gezegd, er was één toegang maar ook drie mogelijke uitgangen. Men kon die procedures opvolgen via arbitrage, via verzoening of via bemiddeling. Het is inderdaad niet altijd heel

duidelijk. Wij hebben dat ook uitgelegd. Bemiddeling kan men ook toebedelen aan een externe bemiddelaar. Dat staat ook in het Gerechtelijk Wetboek, deel VII van het Gerechtelijk Wetboek voorziet erin dat men een externe bemiddelaar kan vragen. Die zal dan proberen tussen de twee partijen een mediatieakkoord tot stand te brengen, een bemiddeld akkoord. Dat is iets anders dan verzoening. Verzoening komt vanuit de instantie zelf. Rechters kunnen dat ook. Belgische rechters kunnen ook een verzoenend voorstel doen. Dat is anders dan bemiddeling. In dit geval is dat er niet geweest, het was ofwel arbitrage ofwel verzoening.

Wij hebben ook in mechanismen voorzien om het zo gemakkelijk mogelijk te maken in de procedure. Men wilde er geen te gecompliceerde procedure van maken. Dat speelde op een aantal niveaus.

Er is ook de identificatie van de verweerder, de dader zeg maar. Hoe gaat men daarmee om?

Soms was de dader al overleden. Soms was het onduidelijk. Daar heeft de stichting Dignity een belangrijke rol gespeeld. Zij werd gemachtigd om als verweerder op te treden in het kader van de versnelde procedures. De stichting Dignity werd vertegenwoordigd door kanunnik Herman Cosijns, de heer Luc Vervliet of mevrouw Micheline Cara. Dat werd door de slachtoffers op prijs gesteld. In elk dossier was er iemand aanwezig van die stichting.

Een andere insteek was de laagdrempelige procedure.

Om het zo eenvoudig mogelijk te maken, hadden wij formulieren opgesteld die aanvragers konden indienen, voor een dagvaarding, met alle mogelijke technische procedurele zaken. Op dat formulier kon men een bondige beschrijving geven van de feiten, met opgave van datum en plaats, met het verstrekken van elementen ter identificatie van de dader en zijn hiërarchische meerdere. Dit zonder zich bezig te moeten houden met het aanwijzen van de autoriteit die vandaag wordt geacht verantwoordelijkheid te dragen.

De kerkelijke en religieuze autoriteiten moesten intern zelf het nodige doen en zorgen voor het vereiste onderzoek om na te gaan of de aangevoerde feiten van seksueel misbruik vaststonden en onderzoeken tot welk bisdom of welke orde of religieuze congregatie de pleger op het ogenblik van de feiten behoorde. Het ging immers niet alleen om de kerk, maar ook om religieuze ordes die daar waarschijnlijk bij betrokken waren. Men vroeg bepaalde informatie in dat formulier, maar zonder het al te complex te

maken. Ik zal zo meteen nog terugkomen op de bewijzen.

Wat betekent dit in het geval van arbitrage? Dat hield in dat het vrijwillig, forfaitair en subsidair was, met een subsidiaire financiële compensatie door de rechtspersoon die gemachtigd was om de bisschoppen en religieuze oversten te vertegenwoordigen. Dat hadden we met de oprichting van Dignity.

Uiteraard was er het aspect van de financiële compensatie. Hoe zouden we daarmee omgaan?

We hadden beslist om dit forfaitair te doen. We hebben daar goed over nagedacht in het Wetenschappelijk Comité. We hebben een aantal categorieën van financiële vergoeding opgesteld, maar we gaven de arbiters of de Permanente Arbitragekamer nog een bepaalde flexibiliteit om rekening te houden met de omstandigheden en de bedragen aan te passen.

De compensatie werd naar billijkheid toegekend binnen de grenzen bepaald in het arbitrage-reglement. We gingen er namelijk van uit dat dankzij dat forfaitaire karakter het slachtoffer in de meeste gevallen bevrijd werd van een zware bewijslast voor de omvang van zijn schade en van het oorzakelijk verband tussen de feiten van seksueel misbruik en de geleden schade. Dat is namelijk de normale gang van zaken: wanneer men in een rechtbank procedeert en men wil een schadevergoeding bekomen, moet men eerst de schade aantonen en daarna het oorzakelijk verband tussen de feiten en de schade. Dat was hier een brug te ver, zeker als het over verjaarde feiten ging. We moesten daar dus allemaal aan denken. We hebben dus categorieën opgesteld volgens de ernst van de feiten, die geïnspireerd waren op de bepalingen uit het Strafwetboek en zoals deze geïnterpreteerd werden in de rechtspraak en de rechtsleer.

Het was ook subsidair en dus enkel mogelijk wanneer het slachtoffer geen beroep meer kon doen op enig ander rechtsmiddel voor hoven en rechtbanken van de rechterlijke orde wegens verjaring van de feiten en er geen andere procedure meer hangende was. Dat waren de voorwaarden.

Ik zal het nu hebben over de regels van bewijsvoering. Hoe hebben we die uitgewerkt?

Er waren vier verschillende categorieën. We hebben daarbij ook een onderscheid gemaakt qua bewijslast. Het door de aanvrager aangeklaagd seksueel misbruik moest door hem bewezen worden of moet minstens een hoge graad van

waarachtigheid hebben, die geen redelijke twijfel toelaat. Dat is een norm die wij hebben geponeerd omdat we zo de bewijslast niet te zwaar wilden maken. De aanvrager diende uiteraard aan te tonen wat er was gebeurd en hij diende relevante bijkomende omstandigheden te bewijzen, zoals zijn leeftijd op het ogenblik van de feiten en de duur in de tijd van de feiten. Het bewijs kon aangeleverd worden door vermoedens en door getuigenissen, waarover de arbiters dan soeverein zouden oordelen, of ook door schriftelijke bekentenissen of rechterlijke uitspraken. Die werden ook aanvaard.

Wij hebben dan een onderscheid gemaakt tussen drie categorieën waarvoor men iets soepeler kon zijn en de vierde categorie, waarvoor men toch meer bewijs moest brengen. Voor de eerste drie categorieën van feiten van seksueel misbruik werden, volgens artikel 7.1.3, de schade en het oorzakelijk verband vermoed. Daar volstond in feite het bewijs van de feiten van seksueel misbruik, en van hun ernst.

Voor de feiten van categorie 4 moest de aanvrager naast het bewijs van de uitzonderlijke ernst van de feiten ook de omgang van de door hem geleden schade daadwerkelijk bewijzen, evenals het oorzakelijk verband tussen de aangeklaagde feiten en zijn bewezen schade. Er zijn dan ook minder zaken van categorie 4 geweest, moet ik zeggen. Ik zal daar straks iets meer informatie over geven, wanneer ik bij de statistische informatie kom. Dit waren de meer eenvoudige bewijsregels die wij hebben uitgedacht.

Een ander zeer belangrijk punt is de vertrouwelijkheid.

De feiten waren sowieso van die aard dat ermee met de nodige vertrouwelijkheid moest worden omgegaan. Arbitrage is sowieso altijd vertrouwelijk, bemiddeling ook. Met andere woorden, dat was een zeer belangrijk punt. De vertrouwelijkheidsplicht overstijgt de procedure en moet in acht genomen worden door eenieder die op een of andere manier betrokken was bij de procedure. Daarin was voorzien in artikel 16 van ons reglement.

Nu, het belang en de draagwijdte daarvan moet duidelijk zijn. Om misverstanden te voorkomen, wil ik benadrukken dat het doel van die regel niet was de goede naam van de kerk te vrijwaren. De regel was integendeel ingevoerd in het belang van de slachtoffers, hun familie en de arbitrale procedure zelf. Omdat de arbitrale procedure uitsluitend verjaarde feiten betreft, mocht de identiteit van de daders niet worden bekendgemaakt. Ik heb het daarnet al aangegeven, *le droit à l'oubli*. Dat zou immers de verjaringsregels schenden, die in het

strafrecht van openbare orde zijn. Voorts had de vertrouwelijkheidsverplichting tot doel de slachtoffers en hun familie te beschermen tegen de bekendmaking van feiten uit hun privéleven. Vaak wist men in die families immers niet wat er gebeurd was.

Tot slot behoedt de vertrouwelijkheid de slachtoffers voor nieuwe teleurstellingen. De daders van verjaarde feiten van seksueel misbruik hebben immers recht op verjaring en op privacy. Wanneer deze rechten zouden worden geschonden, zou heel het systeem op de helling komen te staan. De slachtoffers zouden namelijk kunnen worden geconfronteerd met een annulering van de arbitrale uitspraak door de rechtbank van eerste aanleg, of zelfs met een rechtszaak voor het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

De geheimhoudingsplicht had louter betrekking op de elementen aan de hand waarvan de dader van de verjaarde feiten van seksueel misbruik kan worden geïdentificeerd. Die plicht belette een slachtoffer evenwel niet om zelf openbaar te verklaren dat de kerk het seksueel misbruik en het daaruit voortvloeiende leed had erkend, noch te laten weten dat een verzoening tot stand was gekomen of dat een arbitrale uitspraak was gewezen, noch het bedrag van de verkregen compensatie mee te delen. Met andere woorden, aan het slachtoffer werd wel een bepaalde mogelijkheid gegeven, maar de naam van de dader mocht niet worden vermeld.

Dat heeft ons dan ook aangestuurd bij de modellen die we hebben moeten uitwerken. Wanneer er een minnelijke regeling tot stand kwam, werd gevraagd om bepaalde clausules te ondertekenen. Toen heeft men het Wetenschappelijk Comité daarover gevat. Er was toen immers wat discussie over een aantal clausules: de vertrouwelijkheidsclausule en de afstand van rechtsvordering. Wij hebben toen, ook op vraag van de Permanente Arbitragekamer, een clausule uitgewerkt die nadien ook is opgenomen in de protocollen, in de minnelijke schikkingen die toen werden geregeld. Ik kan u die wel voorlezen.

Pour le protocole de conciliation, "les parties confirment qu'elles respecteront la confidentialité dans laquelle le protocole a été réalisé à l'égard du présent protocole et de son exécution et qu'elles n'y feront aucune référence. Les documents qui ont été établis et les communications qui ont été faites dans le courant et aux fins de la procédure sont confidentiels. Ils ne peuvent pas être invoqués dans une procédure judiciaire administrative ou dans une quelconque autre procédure en vue de résoudre des conflits et ne sont pas recevables

comme preuves, même pas comme aveux extrajudiciaires."

"Partijen bevestigen de vertrouwelijkheid waarin het protocol is tot stand gekomen te zullen handhaven ten aanzien van dit protocol en haar uitvoering en geen verwijzing ernaar te zullen maken. De documenten die werden opgemaakt en de mededelingen die werden gedaan in de loop van en ten behoeve van de procedures zijn vertrouwelijk. Zij mogen niet aangevoerd worden in een gerechtelijk, administratief of arbitrale procedure of enige andere procedure voor het oplossen van conflicten en zijn niet-toelaatbaar als bewijs, zelfs niet als buitengerechtelijke bekentenis." Dit hebben we uitgewerkt.

Ik heb helemaal op het einde al aangegeven dat wanneer de zaken werden afgehandeld plots de vraag naar boven kwam wat we nu met die dossiers zouden doen. Sommigen dachten eraan die te vernietigen. We hebben daar hier in de commissie over gedebatteerd. Vanuit het Parlement is toen gezegd dat die dossiers toch niet vernietigd mogen worden, ze moeten bewaard worden. Ook dan speelt opnieuw de vraag van de vertrouwelijkheid.

De dossiers zijn allemaal gearcheeerd bij het Algemeen Rijksarchief. Uiteraard hebben we vanaf het begin moeten nadenken over hoe we dat moesten aanpakken. We hebben daar een apart advies over gemaakt en bepalingen uitgewerkt voor binnen dertig jaar. Die dossiers zullen binnen dertig jaar geconsulteerd kunnen worden. Misschien zijn wij er dan niet meer, maar we moeten er wel aan denken hoe het eraan toe zal gaan als wij er niet meer zijn om dan toegang te kunnen geven. Wij hebben dat dus voorzien.

Na de termijn van dertig jaar kan het archief van het Centrum voor Arbitrage inzake Seksueel Misbruik worden geraadpleegd onder de volgende voorwaarden. Raadpleging wordt alleen toegestaan door de algemeen rijksarchivaris of zijn afgevaardigde en zulks uitsluitend voor strikt wetenschappelijke doeleinden. Bijgevolg moet het verzoek tot raadpleging worden ingediend door iemand die tot het academisch personeel van een Belgische universiteit behoort. De aanvrager verbindt er zich toe de vertrouwelijkheid van de documenten en het recht te worden vergeten in acht te nemen, voor wat betreft de identiteit van de slachtoffers en van de als dader van misbruik aangemerkte personen. In geen elk geval mag de identiteit worden onthuld. De aanvrager moet een document ondertekenen waarin die verbintenis is vervat. Voorts verbindt de aanvrager zich ertoe geen enkele kopie, fotokopie of foto te nemen, noch enige andere technologievorm te gebruiken,

waarmee de gearcheeerde documenten zouden kunnen worden gereproduceerd. Dat is voor binnen 30 jaar of ondertussen binnen 25 jaar, want ze zijn al 5 jaar gearcheeerd.

Dan kom ik bij de financiële vergoeding. Hoe hebben wij dat uitgewerkt? We hebben verschillende categorieën uitgewerkt.

We hebben daar lang over nagedacht. We hebben ook gekeken naar andere landen. Toen we in België deze problematiek hadden, was er in Nederland een gelijkaardige problematiek. Misschien herinnert u zich de commissie-Deetman in Nederland? Daar hebben we ook naar gekeken. We hebben ook de rechtspraak in België bekeken. Hoe gaat men om met compensaties? Op die basis hebben wij categorieën uitgewerkt. Dat staat allemaal in het reglement.

Categorie 1: bij aanranding van de eerbaarheid, zonder geweld of bedreiging, gepleegd op het slachtoffer. Daarvoor hadden we in een financiële compensatie tot maximaal 2.500 euro voorzien. Wanneer het minderjarige slachtoffer op het ogenblik van de feiten onder de volle leeftijd van 16 jaar was of een bijzonder kwetsbaarheid vertoonde, viel men in categorie 2.

Categorie 2: bij aanranding van de eerbaarheid met geweld of bedreiging, gepleegd op het slachtoffer of waarbij er een vermoeden van geweld of bedreiging wordt aangenomen, wanneer de minderjarige op het ogenblik van de feiten onder de volle leeftijd van 16 jaar of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde. De financiële compensatie ging daar tot maximaal 5.000 euro.

Donc, 5 000 euros, catégorie deux, lorsqu'il était question de violence ou de menaces. Si c'était sans violence ou sans menaces, on a prévu 2 500 euros, somme maximale. Effectivement, il y avait une certaine flexibilité qui était laissée aux arbitres ou à la Chambre permanente.

Categorie 3: bij verkrachting, meer bepaald bij feiten van seksuele penetratie, van welke aard en met welk middel ook, gepleegd op een minderjarige die daarin niet toestemde, waarbij in rekening wordt gebracht dat, wanneer de minderjarige op het ogenblik van de eerste feiten onder de volle leeftijd van 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde, hij of zij wordt geacht niet te hebben toegestemd.

Donc en cas de viol d'un mineur et lorsqu'il avait moins de 16 ans au moment des premiers faits, c'était un maximum de 10 000 euros. De financiële compensatie is begrensd tot maximaal 10.000 euro.

Categorie 4: bij feiten van de voorgaande categorieën die, gezien de ernst, de uitzonderlijke langdurigheid of de bijzondere omstandigheden van het seksueel misbruik, als uitzonderlijk dienen te worden beschouwd en die hebben geleid tot een aantoonbare buitengewone schade waarvan het causaal verband met het seksueel misbruik is bewezen, is er een financiële compensatie tot maximaal 25.000 euro.

La quatrième catégorie concerne donc des faits vraiment de grande ampleur ou de longue durée avec des circonstances exceptionnelles. Là, à condition de prouver un lien causal, la compensation pouvait aller jusqu'à maximum 25 000 euros.

Ik kom straks nog terug op de verschillende categorieën.

Daarnaast hadden we nog in iets bijkomends voorzien, namelijk de arbitrages. Er zijn er niet zoveel geweest. De mogelijkheid zou kunnen bestaan dat de arbiters in het kader van de arbitrages geconfronteerd zouden worden met een situatie waarvan ze zouden vinden dat een en ander onevenredig was.

Donc, manque de proportionnalité. C'est l'article 7.1.4 de notre règlement.

"Indien het scheidsgerecht bij unanimité oordeelt in een uitzonderlijk geval dat er een kennelijke onredelijkheid bestaat tussen het maximumbedrag van categorie 4" – donc, les 25 000 – "en de schade die het slachtoffer werkelijk heeft geleden door de feiten van seksueel misbruik, kan de Permanente Arbitragekamer op gemotiveerd verzoek van het scheidsgerecht, de arbiters dus en na de partijen gehoord te hebben, uitzonderlijk een toelating verlenen aan het scheidsgerecht om een bepaald maximum te overschrijden, wanneer zij vaststelt dat de werkelijk geleden en bewezen schade een buitengewoon omvangrijk karakter heeft dat de schade overtreft die geleden wordt door andere slachtoffers die vallen onder categorie 4".

C'est prévu comme une exception à la règle.

We hebben verschillen doorgevoerd, zoals ook staat vermeld in ons reglement. Wat het gemengde karakter van de financiële compensatie betreft, is voor de eerste drie categorieën in een forfaitair bedrag voorzien en een gemengd karakter. Deze vormen een compensatie voor zowel morele als materiële schade. Dat betekent dus ook therapie en andere medische kosten en verplaatsingskosten van een rechtstreeks slachtoffer. De

bedragen binnen categorie 4 hebben een gemengd karakter. Ze vormen een compensatie voor morele en materiële schade, inbegrepen vermogensschade, inclusief blijvende arbeidsongeschiktheid bijvoorbeeld.

We hadden ook nog in een aparte categorie voorzien, namelijk gevallen van zelfdoding. In artikel 7.3 hebben we vermeld dat de aanvrager die een onrechtstreeks slachtoffer is – aangezien het rechtstreekse slachtoffer er niet meer is – en handelt in de zin van en binnen de voorwaarden omschreven in artikel 4.1, derde lid, artikel 6.2, derde lid, een financiële compensatie kan bekomen tot maximaal 7.000 euro. Daarin hadden we ook voorzien.

Dan hebben we in een hele toelichting voorzien. We dachten immers dat mensen hier bepaalde vragen bij zouden hebben. Dat vindt u terug in het parlementaire verslag.

Ik lees een stuk voor. "Vergelijkt men de bedragen met onze naburige landen, dan liggen zij duidelijk in dezelfde lijn als deze in Duitsland en Oostenrijk. In Duitsland ligt het maximum in de hoogste categorie op 15.000 euro, terwijl het in Oostenrijk 25.000 euro bedraagt, met een mogelijkheid van overschrijding. De bedragen liggen lager dan in Nederland. De reden daarvoor is dat de regeling die de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland heeft aanvaard, ook geldt tot vergoeding van slachtoffers van niet-verjaarde feiten." Dat was het verschil met Nederland. Daar moest men dus bekijken hoe men bedragen kon vastleggen die zowel voor verjaarde als niet-verjaarde feiten gelden.

Verder lezen we in het verslag dat men in Nederland bij benadering kennis had van het aantal aanvragen voor verjaarde zaken. In Nederland wist men dat, terwijl dat in België niet het geval was. We hebben dus met al die zaken rekening gehouden en uiteraard de rechtspraak in België bekeken.

Hoeveel zaken met een financiële vergoeding zijn er uiteindelijk behandeld?

Van de 628 behandelde dossiers waren er 122 zonder vergoeding. Dat waren dossiers die niet-ontvankelijk werden verklaard. Ofwel waren ze nog niet verjaard, ofwel waren er andere omstandigheden die niet toelieten het dossier te aanvaarden. Van die 122 dossiers waren er 95 Nederlandstalige en 27 Franstalige. Voor 507 dossiers werd wel een financiële vergoeding toegekend. Daarvan waren er 355 Nederlandstalige en 151 Franstalige.

Welke bedragen werden er toegekend? De cijfers

gaan tot 2016. Cijfers van na deze datum hebben wij niet. Tot dan werd er 2.999.751 euro, afgerond 3 miljoen, toegekend in het kader van deze procedures. Verdeeld volgens de categorieën, ziet het er als volgt uit. Voor categorie 1, aanranding van de eerbaarheid zonder geweld of bedreiging, werd 51.250 euro uitgereikt. Dat vertegenwoordigt 1,71 % van het totale bedrag van 3 miljoen. In categorie 2, aanranding van de eerbaarheid met geweld of bedreiging, hebben we in totaal 1.026.251 euro uitgekeerd. Dat betekent 34,21 % van het totale bedrag. In categorie 3, verkrachting, is er 1.499.750 euro uitgekeerd. Dat is 50 % van de bedragen die werden toegekend. Dan hebben we nog categorie 4, de zwaardere categorie, waar de langdurigheid of bijzondere omstandigheden speelden. Daarin is voor een totaal van 387.500 euro toegekend. Dat is 12,92 %. In de categorie zelfdoding is er 35.000 euro betaald. Dat is 1,17 %. Dat is de statistische informatie.

Al deze informatie staat in ons verslag. Wij dachten dat het interessant was om u een idee te geven van hoe het eraan toeging.

Het volgende deel is geschreven door de heer Verhoeven, die – als secretaris – aanwezig was bij al deze procedures.

"De gesprekken met de slachtoffers werden zodanig georganiseerd dat steeds twee of drie leden van de Permanente Arbitragekamer (PAK) aanwezig waren, en wel vanuit verschillende disciplines (jurist, kinderpsychiater, kinderarts, psycholoog of criminoloog). Het was de taak van deze leden van de PAK om het gesprek tussen slachtoffer en vertegenwoordigers van de kerk mogelijk te maken.

De kerk (de bisdommen en religieuze congregaties of ordes) was steeds vertegenwoordigd in de figuur van de daartoe opgerichte stichting van openbaar nut Dignity, in concreto door haar directeur of een kerkelijke gezagsdrager. Het slachtoffer was meermaals vergezeld door een partner of familielid (meestal zoon of dochter), soms ook door een vertegenwoordiger van een officieel erkende hulpverleningsdienst. Wanneer het slachtoffer werd bijgestaan (of vertegenwoordigd) door een juridisch raadsman, liet ook Dignity zich meestal bijstaan door haar raadsman.

Belangrijk is te vermelden dat de gesprekken plaatsvonden na inzage (door alle partijen) van het schriftelijke dossier zoals dat ingediend werd door het slachtoffer ('de aanvrager') en nadien via briefwisseling vervolledigd werd door de partijen. Met 'de partijen' wordt dus bedoeld: het slachtoffer langs de ene kant, de kerk in de figuur van Dignity langs de andere kant. Bij onduidelijkheden rond de

toepassing van de procedure kon door de PAK een beroep gedaan worden op het Wetenschappelijk Comité, dat meermaals advies heeft uitgebracht met betrekking tot bepaalde onderwerpen."

Zoals ik reeds zei, hebben we in totaal zes van dergelijke adviezen uitgebracht.

"Dit Wetenschappelijk Comité was ook verantwoordelijk voor de regelmatige rapportage over de werkzaamheden aan de opvolgingscommissie in het federale Parlement. Het Centrum voor Arbitrage was gehuisvest bij de Koning Boudewijnstichting in Brussel."

Ik sla even een stukje over.

"De gesprekken gingen meestal door op een vaste dag in de week (maandag en woensdag voor respectievelijk de Franstalige en Nederlandstalige leden van de PAK); per dag werden drie tot vijf slachtoffers ontvangen.

Hoewel de 628 ingediende dossiers naast een aantal gelijkenissen ook heel verschillende realiteiten toonden en zich dus niet lenen tot een strikt uniforme aanpak, verliepen de ontmoetingen bij de PAK toch grotendeels volgens een zelfde stramien, zoals dat in de eerste maanden van de werking gaandeweg werd uitgetekend. De opeenvolgende stappen verliepen als volgt.

Het slachtoffer wordt ontvangen door de receptioniste van de Koning Boudewijnstichting en de secretaris van het Centrum voor Arbitrage."

Die laatste is de heer Verhoeven, de persoon die deze tekst geschreven heeft.

"In dit eerste contact wordt het slachtoffer geïnformeerd over wat gaat volgen. Slachtoffer en andere betrokkenen (steunfiguren, vertegenwoordigers van Dignity, eventueel advocaten) worden naar de gespreksruimte gebracht, waar de drie (of twee) leden van de PAK hen opwachten en hen de hand drukken. De aanwezigen nemen plaats aan een grote ronde tafel. Er wordt koffie, water en frisdrank aangeboden.

Een van de aanwezige PAK-leden neemt het voorzitterschap van het gesprek op zich; hij/zij zal de dialoog in goede banen moeten leiden.

De voorzitter noteert de identiteit van de aanwezigen op een daartoe bestemd formulier en opent dan het gesprek.

In de eerste plaats wordt het slachtoffer welkom geheten. De voorzitter vermeldt uitdrukkelijk dat de leden van de PAK het ten zeerste waarderen dat

betrokkene de moed heeft gevonden om een dossier in te dienen en vervolgens in Brussel zijn/haar verhaal te komen doen ten aanzien van onbekenden. De voorzitter geeft te kennen goed te beseffen dat deze stappen verre van gemakkelijk zijn. Opmerkelijk vaak reageert het slachtoffer hier spontaan op met een 'Ik heb inderdaad niet (goed) geslapen de vorige nacht'.

Ter inleiding wijst de voorzitter ook op het tweeledige belang van deze ontmoeting: 'Niet alleen hopen we dat dit gesprek vandaag iets kan betekenen voor u persoonlijk, maar weet dat uw getuigenis ook van groot belang is voor de samenleving, opdat wij allen, met inbegrip van instellingen zoals de kerk, beter begrijpen wat er gebeurd is en wat de mogelijke gevolgen daarvan zijn. Daarvoor willen wij u nu reeds bedanken.'

De voorzitter situeert kort het ontstaan en de werking van het Centrum voor Arbitrage, met daarin de rol van de PAK. De aanwezige leden van de PAK worden voorgesteld, en tevens wordt Dignity voorgesteld met de aanwezige vertegenwoordiger(s).

Vervolgens wijst de voorzitter op twee belangrijke aspecten van de ontmoeting: enerzijds het vertrouwelijke en vrijwillige karakter van het gesprek ('U bepaalt zelf wat u zegt en hoever u daarin wilt gaan'; 'Alles wat hier gezegd wordt, blijft binnen deze muren'), anderzijds de neutrale positie van de leden van de PAK ('Wij zijn niet aangesteld door een van de partijen en vertegenwoordigen niemands belang. We kunnen geen beslissing noch een overeenkomst opleggen. Onze rol bestaat er alleen in het gesprek mogelijk te maken en een bijdrage te leveren tot een erkenning en mogelijk een vorm van tegemoetkoming.').

Het woord wordt dan aan het slachtoffer gegeven: 'Uiteraard hebben we het dossier grondig gelezen en daarin reeds heel wat informatie gevonden. Toch weten we dat een mondelinge toelichting door het slachtoffer vaak nog bijkomende verheldering en een beter begrip verschaft. Voel u dus vrij om te vertellen wat u – zo vele jaren geleden – hebt meegemaakt, wat er precies gebeurd is, hoe u dat toen hebt ervaren, wat de reacties daarop waren, hoe het dan verder met u is gegaan. Ook de gevolgen op langere termijn kunnen daarbij belangrijk zijn, op welk levensdomein deze gevolgen ook betrekking kunnen hebben. Echter, u hoeft niet méér te vertellen dan wat u zelf wil. Indien u liever niets over de feiten en die periode vertelt, als dat te moeilijk valt, dan begrijpen we dat volkomen. Dus, als u dat goed vindt, gaan we eerst naar u luisteren, en daarna geven we het woord aan de vertegenwoordigers van de kerk om hierop te

reageren, en om toe te lichten wat zij eventueel over deze feiten gevonden hebben en hoe zij daar tegenover staan.'

Aan het slachtoffer wordt nog meegegeven dat hij/zij zoveel tijd kan nemen als gewenst.

Er zijn slechts enkele slachtoffers geweest die verkozen om niet over de feiten zelf te spreken.

Hoe moeilijk het hen ook viel, toch vertelden zij allen hun verhaal, te beginnen met de feiten en de omstandigheden. Over het algemeen bleef het slachtoffer vrij lang aan het woord, slechts nu en dan onderbroken of geholpen door een bijkomende vraag van een van de PAK-leden. In vele gevallen kwamen zeer uiteenlopende aspecten van de verdere levensloop ter sprake: de schoolresultaten, de reactie van het eigen gezin, de omgang met leeftijdsgenoten, het verdere verloop van de opleiding, de legertijd, de beroeps carrière, de relatie met een partner, het relationele, familiale en sociale leven, ... Zeer frequent werd melding gemaakt van de kantelmomenten in de beleving van het slachtofferschap, met name de zaak-Dutroux in 1996 en vooral het schandaal met bisschop Vangheluwe in 2010. Ook de berichtgeving in de media blijkt een belangrijke beïnvloedende factor geweest te zijn in de beeldvorming over het eigen slachtofferschap.

Dit verhaal van het slachtoffer, zoals gebracht voor de PAK, verliep vaak zeer emotioneel. Diegenen die hun diepe emoties en pijn niet toonden, vormden de grote uitzondering. De gesprekken maakten duidelijk hoe complex de slachtofferervaring voor vele betrokkenen was, hoe de intensiteit en de veelzijdigheid van de gevolgen vaak veel groter waren dan de objectieve aard, de lichtheid of de eenmaligheid van de feiten konden doen vermoeden, hoe langdurige gevoelens van schaamte en schuld (ten aanzien van de eigen ouders, de eigen kinderen) de bovenhand voerden en hoe de meeste slachtoffers gevolgen ondervonden op het vlak van de persoonlijke relaties, met name het ervaren van beperkingen of een totale onmacht om anderen vertrouwen te kunnen geven of zelf in persoonlijke relaties intimiteit te kunnen ervaren.

Tijdens de zitting wordt het verhaal van het slachtoffer soms nog aangevuld met enkele argumenten, bevindingen of bedenkingen vanwege zijn/haar advocaat, indien die aanwezig is.

Nadat het slachtoffer zijn/haar verhaal gebracht heeft, wordt het woord verleend aan de kerk. De vertegenwoordiger van Dignity drukt zijn mening en gevoelens uit bij het aanhoren van het verhaal. Er

wordt uitgelegd welke stappen Dignity heeft ondernomen om de feiten te onderzoeken. Hiervan wordt kort verslag uitgebracht.

Dit maakt duidelijk of de feiten al dan niet gekend waren en welke de houding was van het betreffende bisdom of de betrokken congregatie of orde. In de meeste gevallen blijkt de pleger van het seksueel misbruik overleden te zijn en vaak zijn er geen sporen van het misbruik terug te vinden. Toch blijkt voor de aanwezigen het verhaal van het slachtoffer – vooral door de persoonlijke getuigenis – dermate geloofwaardig te zijn, dat de vertegenwoordiger van de kerk dit verhaal niet in twijfel trekt en bevestigt 'het slachtoffer te geloven'.

De vertegenwoordiger van de kerk erkent uitdrukkelijk de feiten en het leed dat het slachtoffer heeft ervaren. Wat gebeurd is, wordt ten stelligste afgekeurd – 'dit had nooit mogen gebeuren en druist volledig in tegen de leer van de kerk' – en in naam van 'de kerk van vandaag' worden tenslotte excuses aangeboden en soms wordt ook om vergeving gevraagd.

Na doorgaans een (korte) stilte reageert het slachtoffer. Deze drukt vaak zijn/haar erkentelijkheid uit voor het feit dat hij/zij ernstig wordt genomen en geloofd wordt. Dit is voor velen de eerste keer dat een kerkelijke of een officiële instantie naar hen geluisterd heeft.

Voor vele slachtoffers blijkt het ook een bijkomende opluchting te zijn om te vernemen dat er aanwijzingen gevonden werden voor de feiten of dat zij niet het enige slachtoffer waren van de betreffende dader. Afhankelijk van de verdere vragen van het slachtoffer, geeft Dignity bijkomende uitleg. Deze kan bijvoorbeeld slaan op de maatregelen die de kerk thans neemt om seksueel misbruik te voorkomen en de houding en medewerking van de kerk ten aanzien van gerechtelijke instanties.

Wanneer alles gezegd werd zoals partijen het wilden, legt de voorzitter van de PAK de volgende stap uit, met name het formuleren van een voorstel voor een minnelijke regeling. Hoewel het de beide partijen zijn die uiteindelijk een akkoord moeten bereiken, wordt door de leden van de PAK steeds een voorstel uitgewerkt. Daartoe worden de partijen verzocht het lokaal te verlaten. De leden van de PAK plegen dan onderling overleg over een mogelijke tegemoetkoming vanwege de kerk, wat – rekening houdend met de bepalingen van het arbitragereglement – de vorm aanneemt van een financiële regeling. Mede op basis van de bepalingen en categorieën zoals uitgewerkt door het arbitragereglement, hebben de leden van de PAK via hun maandelijks plenaire vergaderingen

een aantal criteria uitgewerkt om een zekere gelijkwaardigheid van behandeling tussen slachtoffers te bieden in de voorgestelde bedragen voor financiële tegemoetkoming. Uiteraard werd tijdens de ontmoeting met het slachtoffer ook vaak gesproken over andere, niet-financiële vormen van erkenning en herstel, zoals bijvoorbeeld het overbrengen van een vraag of een boodschap naar de kerkelijke autoriteiten; deze elementen werden doorgaans niet opgenomen in de schriftelijke overeenkomst.

Beide partijen worden opnieuw binnen geroepen, waarop de voorzitter van de PAK het voorstel toelicht. Er wordt duidelijk gemaakt dat het hier niet gaat om een schadevergoeding in de juridische of gerechtelijke betekenis van het woord, maar eerder om een symbolische bevestiging voor de erkenning van het slachtofferschap. In het overgrote deel van de gevallen gaan beide partijen akkoord met het bedrag dat door de PAK wordt voorgesteld. In een minderheid van de gevallen wordt door beide advocaten – wanneer die aanwezig zijn – nog afzonderlijk onderhandeld in een andere ruimte, wat soms een lichte aanpassing meebrengt van het voorgestelde bedrag.

Het bereikte akkoord wordt vervolgens ingevuld in een standaardmodel van 'minnelijke regeling', waarbij de namen, het bedrag, en rekeningnummer van het slachtoffer worden opgenomen. Dit document wordt in drievoud ondertekend door beide partijen. Het zal later worden bekrachtigd en medeondertekend door alle zeven leden van de PAK. Na deze finale ondertekening ontvangen beide partijen hun exemplaar.

In een aantal gevallen – wanneer de leden van de PAK dit aangewezen achten – wordt aan het slachtoffer informatie gegeven over verdere hulpverleningsmogelijkheden. Dit gebeurt – langs Vlaamse kant – op basis van afspraken die de PAK gemaakt heeft met een aantal Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG). De werking van deze centra wordt kort voorgesteld, er wordt een schriftelijke informatie meegegeven met toelichting en contactadressen, en in een aantal gevallen wordt afgesproken dat een lid van de PAK zelf contact zal opnemen met een bepaald CGG om deze te verzoeken het slachtoffer uit te nodigen voor een eerste gesprek.

De zitting wordt afgesloten met enkele laatste woorden. De hoop wordt uitgedrukt dat dit alles zinvol is geweest voor het slachtoffer en hem/haar kan helpen zijn/haar leven verder te organiseren. Het slachtoffer wordt nogmaals bedankt, omdat zijn/haar getuigenis heeft bijgedragen tot een beter inzicht in de problematiek en het geven van inhoud aan het maatschappelijke debat. De partijen

worden tenslotte bedankt voor hun bereidheid om wederzijds te luisteren en deze vorm van gesprek en erkenning mogelijk te maken. Het slachtoffer drukt in het overgrote deel van de gevallen zijn/haar erkentelijkheid uit voor wat hier heeft plaatsgevonden."

Dat wilde ik toch even aan u voorlezen. Het is een lang verhaal, maar zo heeft u toch tenminste de indruk van iemand die er rechtstreeks bij betrokken was, met name de secretaris. Hij heeft al die zaken opgevolgd.

Daarmee kan ik hier afsluiten, mevrouw de voorzitter. Ik sta uiteraard ter beschikking om vragen te beantwoorden.

Je reste bien entendu à votre disposition pour répondre aux questions.

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Verbist.

Collega's, de heer Verhoeven was ook uitgenodigd, hij is echter ziek, vandaar zijn afwezigheid. Er is echter uitvoerig voorgelezen dus u hebt op die manier wel een lezing gekregen en er is ook het eindverslag uit 2017 dat u kunt raadplegen, een dik boek. Wij zullen dat ook gemakkelijker toegankelijk maken voor u.

*De openbare commissievergadering wordt geschorst van 16.33 uur tot 16.37 uur.
La réunion publique de la commission est suspendue de 16 h 33 à 16 h 37.*

Mijnheer Lagae, ik geef u graag het woord.

Pieter-Bram Lagae: Mevrouw de voorzitter, geachte volksvertegenwoordigers, dank u om ook mij uit te nodigen om mijn stem te laten horen. Ik zal dat doen namens een groot aantal personen die jammer genoeg slachtoffer zijn geworden van seksueel misbruik door geestelijken en die ik heb bijgestaan voor de Permanente Arbitragekamer. Ik ben ik niet voor het scheidsgerecht verschenen, maar wel 75 maal voor de Permanente Arbitragekamer (PAK).

Ik heb vernomen dat Dignity donderdag zal worden gehoord. Het is misschien wat jammer dat we niet samenzitten. Ik heb gezien dat monseigneur Cosyns ook aanwezig is om de debatten te beluisteren. In die zin zijn we toch beiden aanwezig.

Vooreerst wil ik een opmerking maken. Ik weet dat het in deze commissie niet over Operatie Kelk gaat, maar wij hadden voor de 75 mensen die ik heb vertegenwoordigd, in 2010 klacht neergelegd met burgerlijkepartijstelling in het lopende gerechtelijk

onderzoek, Operatie Kelk. Ik vermeld dat, omdat pas nadien het Centrum voor Arbitrage en de Permanente Arbitragekamer zijn opgericht. Al in augustus en september 2010 heeft de kamer van inbeschuldigingstelling (KI) een zitting gehouden, zonder dat wij als burgerlijke partijen zijn opgeroepen, waarbij alle huiszoekingen die destijds zijn gebeurd in het bisschoppelijk paleis nietig zijn verklaard. In maart 2014 heeft de KI onder voorzitterschap van dezelfde voorzitter, opnieuw zonder burgerlijke partijen uit te nodigen, beslist om alle in beslag genomen stukken terug te geven aan de katholieke kerk.

Dat is belangrijk om te vermelden, omdat wij in 2010 veel van die stukken hebben ingezien. Ik heb gezien dat daarin een aantal koninginnestukken zaten, die ons veel bewijs konden verschaffen, maar die wij toen niet konden kopiëren. De wettelijke mogelijkheid om stukken uit het strafdossier te kopiëren is pas later ingevoerd. Die koninginnenstukken zijn we dus kwijt.

Het is ook heel belangrijk om te vermelden dat het federaal parket in 2023 heel abusief gezegd heeft dat het eenzijdige procedures zouden zijn geweest, maar dat is helemaal niet waar. Het waren drie procedures waarin het onderzoek werd gedaan door de KI. Daarbij hadden de burgerlijke partijen als procespartijen uitgenodigd moeten worden.

Dit gegeven is belangrijk omdat wij in de procedure voor de Permanente Arbitragekamer in al onze aanvraagformulieren vermeld hebben dat het feit dat wij klacht hebben neergelegd tegen de kerkelijke overheden wegens schuldig verzuim over andere feiten en over andere schade ging, en dat dit niet belet om ook een procedure te voeren bij de Permanente Arbitragekamer. Toen hebben we een heel aantal aanvragen gedaan ten bewarende titel.

Het is al enkele malen gezegd door de heer Verbist, het is belangrijk dat de Permanente Arbitragekamer een soort precedentenleer heeft ontwikkeld en een aantal categorieën heeft ingevoerd om op eenduidige wijze, zonder dat het om rechtspraak gaat, arbitrage door te voeren. Maar daarbij waren wij toen niet aanwezig. Wij hebben dus ook geen voet gehad in de totstandkoming van de precedenten en van de manier waarop de arbitrage werd gevoerd.

Dan wordt er gezegd dat het de bedoeling was om het aanvraagformulier laagdrempelig te maken. Dat begrijp ik ook, maar ik moet wel zeggen dat wij voor alle mensen die we hebben bijgestaan, moeite hebben gedaan om een en ander goed op te stellen, met zoveel mogelijk bijgevoegde stukken.

Het is ook belangrijk om te vermelden dat de federale procureur ons pas in 2015 toestemming heeft gegeven om bepaalde stukken uit Operatie Kelk te gebruiken in de arbitrageprocedure. Hij heeft ons de toestemming gegeven om dat te doen voor de Permanente Arbitragekamer, maar niet voor de civiele procedure. Het is ook pas vanaf dan dat we bepaalde stukken uit Operatie Kelk hebben kunnen voorleggen aan de Permanente Arbitragekamer en aan Dignity. Ik weet niet of dat daarnet goed aan bod gekomen is, maar wij moesten bij onze aanvraag een aantal stukken voegen. Dignity moest ook vóór de zitting haar respons op papier zetten. Zo konden we voorbereid naar de zitting gaan. Nogmaals, het is pas vanaf het najaar 2015 dat wij bepaalde stukken uit Operatie Kelk hebben kunnen voorleggen.

Waarom is dat belangrijk? Het is inderdaad zo dat arbitrage pas mogelijk was bij verjaarde feiten.

Hierover moet ik wat bijkomende uitleg geven. Bij Operatie Kelk wordt schuldig verzuim onderzocht, dat is het secundaire misdrijf. Het primaire misdrijf, het seksueel misbruik zelf, werd teruggestuurd naar de lokale parketten, waar het lokaal werd onderzocht. Waarom is het dan belangrijk dat we vanaf 2015 belangrijke stukken uit Operatie Kelk konden voorleggen? Daar kwam alles samen. Voor een aantal dossiers waren er meer slachtoffers van eenzelfde dader. Dat is zeer belangrijk bij het onderzoek naar de verjaring van bepaalde feiten. Er wordt immers heel vaak gezegd dat feiten verjaard zijn, ook af en toe door het federaal parket. Maar het onderzoek hierover is nog steeds lopende, Operatie Kelk is nog steeds lopende.

Het is belangrijk om dit te benadrukken, omdat Dignity in de eerste jaren van de arbitrageprocedures steeds heeft getracht om te vermijden dat mensen die klacht hadden neergelegd in Operatie Kelk ook de arbitrageprocedure konden blijven verderzetten. Het Wetenschappelijk Comité heeft daarin inderdaad een aantal adviezen gegeven en uiteindelijk gezegd dat dit wel kon. Ik moet daarbij wel benadrukken dat dit komt omdat wij talrijke brieven hebben geschreven in naam van slachtoffers om aan te kaarten dat ons niet kon worden verhinderd om arbitrageprocedures verder te zetten. Het wetenschappelijk comité heeft dan in 2015 de mogelijkheid gegeven, weliswaar op vraag van de Permanente Arbitragekamer – nogmaals, die vraag kwam er omdat wij erop aangestuurd hadden –, om te werken met ad-hocprotocollen.

Daarnet heeft u de mooie getuigenis van de heer Verhoeven gehoord. Daarin zegt hij dat de PAK een voorstel deed voor een bepaalde tegemoetkoming. Maar vanaf 2015 is er gewerkt

met ad-hocprotocollen. Daarbij moesten wij als partij een bepaald bedrag voorstellen. Ik bedoel daarmee dat de PAK dan een beslissing nam over het bedrag dat in het ad-hocprotocol werd opgenomen. Daarvan zijn er momenteel nog 19. Ik kan me vergissen, omdat er intussen ook een aantal daders overleden zijn die in de protocollen vervat waren, maar momenteel wachten er nog 19 op het gevolg dat zou worden gegeven aan de klachten door de raadkamer over de al dan niet verjaring van de feiten. Dat wilde ik toch even verduidelijken.

Ik zal niet lang stilstaan bij het arbitragereglement, dat stuk is bekend en ook heel goed uitgelegd door de heer Verbist. Toch wil ik één zaak benadrukken.

Wij hebben steeds veel moeite moeten doen om er bij Dignity en bij de Permanente Arbitragekamer op te wijzen, in gemotiveerde brieven van 2013 en 2014, dat de bewijsregeling die niet al te hoog werd ingeschreven in het arbitragereglement veel te streng werd toegepast. Dat blijkt ook uit de cijfers. Er is een artikel gepubliceerd door de heer Verhoeven en Ivo Aertsens, een van de voorzitters van de PAK, waarin wordt geschreven dat slechts 4 % van de slachtoffers uiteindelijk in de hoogste categorie 4 is onderverdeeld. Volgens ons is dit ten onrechte gebeurd. Voorafgaand aan de zitting van de PAK hebben wij heel wat brieven geschreven waarin we de feiten toelichtten. Daarbij hebben we ook enorm veel medische stukken gevoegd. Daarin werd een oorzakelijk verband vastgesteld tussen de schade en de feiten. Toch heeft men nauwelijks mensen in categorie 4 willen onderbrengen.

Is dat omdat men dat van bij het begin niet heeft gedaan in de precedentes waarbij wij niet aanwezig waren? Of paste men de bewijsregels te streng toe? Ik weet het niet, maar wil toch benadrukken – het staat ook in het arbitragereglement – dat het moet gaan om bijzondere omstandigheden die het moeilijk maken om de feiten in een van de voorgaande drie categorieën onder te brengen.

Categorie 4 wordt toegekend bij feiten van de voorgaande categorieën die ten eerste gezien de ernst, ten tweede gezien de uitzonderlijke langdurigheid of gezien de bijzondere omstandigheden van het seksueel misbruik als uitzonderlijk dienen te worden beschouwd. Wij hebben de indruk dat dit steeds samen werd bekeken. Maar er staat het woord 'of'. Dus, een van deze drie zaken zorgde er al voor dat een feit als een bijzondere omstandigheid kon worden gekaderd.

Dan mocht volgens het reglement ook bewezen worden hoe uitzonderlijk ernstig de feiten waren.

Het arbitragereglement zegt dan dat dit mocht worden aangetoond met getuigenissen (van andere slachtoffers), vermoedens (medische attesten, bewijzen van medische kosten, briefwisseling of elektronische correspondentie met de aangewezen dader of met een van zijn hiërarchische oversten), schriftelijke beken-tenissen van de dader of van zijn hiërarchische overste en een rechterlijke beslissing. Wat de getuigenissen en vermoedens betreft, hebben we zoveel brieven toegevoegd die zeker als getuigenissen en vermoedens konden worden beschouwd, maar die toch niet werden weerhouden.

Dan zegt het reglement ook dat in categorie 4 het bewijs moet worden aangeleverd van uitzonderlijk ernstige feiten, van de werkelijke schade en van het oorzakelijk verband. Hoe kan dat volgens het reglement aangetoond worden? Via medische attesten en/of expertise, via psychiatrische verslagen, via bewijzen van kosten voor psychotherapeutische of psychiatrische behandeling, overzichtsstaten van de mutualiteit, andere bewijzen van medische kosten enzovoort. Er wordt een heel aantal zaken opgesomd waarmee men in staat is de buitengewone omvang van de schade en het oorzakelijke verband aan te tonen. Dat hebben we dan ook gedaan. We hebben soms mensen geadviseerd om zelf een psychiater aan te stellen om één en ander te laten onderzoeken en te laten attesteren. Dat geven we dan mee en vervolgens botst het op een njet, vooral van Dignity. Daar hebben we Dignity over aangeschreven. Zij voerden aan dat het hier ging om onze eigen expertisestukken. Wij hebben daarop geantwoord dat we, als we onze eigen experts niet mogen aanstellen, in samenspraak een expert zullen moeten aanstellen. Dan spreekt het toch ook voor zich dat de kosten voor deze expertise door Dignity worden gedragen. Daarop kregen we een weigering.

Het kan dus laagdrempelig bedoeld zijn, de bedoeling kan zijn geweest om de bewijslast te verminderen, in de praktijk is dat helemaal niet het geval geweest. Dat blijkt ook uit een eigen stuk van Ivo Aertsen en van Philip Verhoeven. Dat stuk werd gepubliceerd in Panopticon in 2017 onder de titel *Het Centrum voor Arbitrage inzake Seksueel Misbruik: what's in a name?*, nadat het eindverslag was neergelegd waarover de heer Verbist gesproken heeft.

Ik vind het jammer dat de heer Verhoeven hier niet is. Ik heb hem vaak gezien op de zitting van de Permanente Arbitragekamer. Ik ken hem ook van de Commissie voor hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden. Het is een zeer integer man. Ik vind het een zeer mooie getuigenis. Het

valt mij wel op dat zijn getuigenis dateert van vóór 2015.

Hij heeft het inderdaad over het voorstel van de PAK en over de criteria van de gelijkwaardigheid. Hij zegt dat het leed ook door de kerk wordt erkend. Daar heb ik mijn bedenkingen bij. Als men zo moeilijk doet over de bewijsregels, dan kost het mij moeite om te zeggen dat het leed echt erkend wordt.

Men kan aanvoeren dat er heel veel slachtoffers zijn die vooral het gesprek wilden aangaan met de kerk. Een en ander was inderdaad zeer emotioneel, deze mensen hebben er enorm veel aan gehad. Maar op het ogenblik dat het geldelijk voorstel gedaan werd en wij ons konden terugtrekken met de slachtoffers om erover te spreken, kwam er toch ook iets anders naar boven.

Men kan zeggen dat het niet gaat over geld of over de werkelijke compensatie van de geleden schade, maar het is toch wel een graadmeter.

De bedragen die zijn opgenomen in het arbitragereglement zijn niet groot. Men kan aanvoeren dat er naar het buitenland gekeken is, maar de bedragen zijn niet groot. Het maximumbedrag van 25.000 euro is slechts in een miniem aantal gevallen toegekend. Ik neem de cijfers erbij van de 75 gevallen die ik heb bijgestaan. Daarvan is er slechts 14 keer een bedrag boven 10.000 euro uitgekeerd. Het maximumbedrag van 25.000 euro werd vijf keer toegekend. Eenmaal werd 20.000 euro uitgekeerd, vier maal 17.500 euro, tweemaal 15.000 euro, eenmaal 12.500 euro en eenmaal 12.000 euro. Dat zijn de bedragen boven 10.000 euro.

Dan kan worden gezegd dat het hoge bedragen zijn of dat er is gekeken naar het buitenland, maar volgens ons gaat het echt maar om een symbolische tegemoetkoming die veel kleiner is dan de werkelijk geleden schade. Er is ongeveer 3 miljoen euro uitgekeerd aan 507 mensen. Dat is een gemiddelde van iets minder dan 6.000 euro per persoon. Ik heb al die personen bijgestaan. Het valt mij soms moeilijk om niet emotioneel te worden als ik erover spreek. Ik heb al die mensen, stuk voor stuk, zien breken in dat gesprek. Heel vaak hadden die mensen er nog niet over gesproken tegen hun partner of kinderen, heel vaak wel tegen de ouders, waarvan ze dan een lap tegen de oren hadden gekregen. Dat mocht immers niet verteld worden. Die mensen legden stukken voor en hebben op zoveel vlakken van hun leven de schade aangetoond. Het gaat relationeel niet. Ze hebben seksuele schade. Ze hebben invaliditeit. Ze kunnen niet werken. Dan krijgen ze gemiddeld 6.000 euro per persoon. Voor hen was dat weinig.

We staan dikwijls mensen bij voor de rechtbanken. Dan gaat het niet over verjaarde feiten, maar de feiten gepleegd op minderjarigen zijn ondertussen onverjaarbaar. In België worden soms bedragen tot 918.000 euro uitgekeerd aan mensen die tijdens de minderjarigheid misbruikt geweest zijn door een priester. De commissie-Deetman in Nederland heeft gezorgd voor inspiratie voor België. Daar was het gemiddelde dat uitgekeerd is aan mensen 36.000 euro. Er is heel vaak geschermd met het feit dat Dignity de kerk representeert in de arbitrageprocedure, niet de dader. Heel belangrijk om te vermelden is wel dat de kerk of Dignity altijd heeft geprobeerd om het bedrag dat is uitgekeerd aan de slachtoffers te recupereren bij de dader zelf. Om dan te zeggen dat wij de kerk representeren, om dan toch de bedragen terug te vragen aan de dader, vind ik een tegenstrijdigheid.

Dan wil ik nog een aantal dossiers overlopen. Ik ga geen zaken voorlezen, omdat ik ook gebonden ben door de vertrouwelijkheid van wat er allemaal werd gezegd in de zittingen. Ik heb niet alle 75 dossiers opnieuw bekeken. Ze dateren van een tijdje geleden en het zou ook heel veel werk geweest zijn, al is het niet zo dat ik werkschuw ben. Ik heb de dossiers bekeken waarin naar boven is gekomen in die zittingen dat er meerdere slachtoffers waren van een bepaalde dader of dat een bepaalde dader werd overgeplaatst of dat de kerk al jaren geleden – er zijn dossiers uit 1992 of 1996 – op de hoogte werd gesteld van wat er is gebeurd. Die heb ik bekeken. Een aantal zaken valt mij dan op.

Het gaat in een dossier over iemand die opkwam voor haar broer. Die pleegde zelfmoord nadat hij misbruikt was in een aantal eminente scholen, abdijscholen. Hij werd twee keer misbruikt. Nadat hij van de ene school naar een andere school ging om aan dat misbruik te ontsnappen, werd hij nogmaals misbruikt. Hij pleegde zelfmoord. De zus deed een aanvraag. Zij stelde op de zitting dat zij niets eens wist dat de commissie-Halsberghe bestond. Wij hebben al talrijke procedures gevoerd. De kerk zegt dat ze steeds een soort bemiddelingsprocedure heeft opgestart. Er was eerst een telefoonlijn, die niet goed werkte. Dan was er de commissie-Halsberghe. Mevrouw Halsberghe diende haar ontslag in. Die zus, die alles heel goed opvolgde omdat zij wist van dat misbruik, haar broer had haar dat verteld, wist niet eens dat de commissie-Halsberghe bestond. De goegemeente, de mensen die het echt nodig hadden, wisten niet altijd dat ze daar konden aankloppen. Die commissie heeft 33 dossiers behandeld, als ik mij niet vergis.

Een ander dossier betreft iemand die een verslag

indiende van een deskundige, een psychiater, die in 2014 een omstandig verslag heeft opgemaakt. Hij verwees naar depressieve periodes in 1990. Dat is een hele tijd terug. Hij stelde het oorzakelijk verband vast tussen de feiten die gepleegd waren door een geestelijke. De Permanente Arbitragekamer deed daar, in 2014, een voorstel van 7.000 euro. Dat is iemand die het slachtoffer is geweest van verkrachting, anders zou hem geen 7.000 euro zijn voorgesteld, en die deskundigen-verslagen kon voorleggen die zwart op wit bewezen dat er immense schade was toegebracht en dat er een oorzakelijk verband was met die feiten.

Ik heb hier nog het voorbeeld van iemand die in 2016 een verhoor heeft voorgelegd. Toen hadden we meer elementen om aan Dignity en aan de Permanente Arbitragekamer te tonen. Die persoon legde een verhoor voor van zijn dader die zei dat de Rooms-Katholieke Kerk het geld van hem had teruggevorderd. Ik kan dat stuk niet overmaken, het behoort tot Operatie Kelk, maar dat is een dader die de feiten bekent en zegt dat de Rooms-Katholieke Kerk dat geld van hem terugvordert. Ik heb dat van verschillende mensen gehoord.

Er is nog het voorbeeld van een dame, dat mij nog het meest van al heeft getroffen tijdens de zitting. Zij heeft heel wat stukken voorgelegd, waaronder een medisch dossier. Na een gesprek van een uur zei zij heel treffend over dat misbruik dat het is zoals een stinkende kaas in een broekzak is. Al wat men erbij steekt, stinkt ook. Dat is iets dat mij, als advocaat die deze mensen heeft bijgestaan, heel erg is bijgebleven. Het is goed geweest dat er een gesprek is geweest waarin het over verzoening ging, waarin de kerk en Dignity geloof hebben gehecht aan de feiten, een luisterend oor hebben geboden en in verschillende gevallen excuses hebben aangeboden, maar ik deel het gevoel dat heel wat slachtoffers hadden over de financiële tegemoetkoming, namelijk dat het absoluut te weinig was.

Er zijn ook heel wat mensen die geen arbitrage-aanvraag hebben ingediend, net wegens de al te kleine tegemoetkoming die werd toegekend.

Ik denk dat ik zo het meeste dat ik wilde toelichten, heb gezegd en ik ben absoluut bereid om te proberen een antwoord te geven op gelijk welke vraag van de volksvertegenwoordigers of van de experts.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk meteen naar de zaal.

Mevrouw Van Peel, u hebt het woord.

Valerie Van Peel (N-VA): Mijnheer Lagae, veel van wat u aangeeft, zal ook voor de volgende sprekers zijn – zoals u zei, is het nu zo opgesteld – dus dat nemen wij sowieso mee.

Ik heb eigenlijk een meer algemene vraag voor u beiden, maar in de eerste plaats voor u, mijnheer Verbist.

U hebt hier heel omslachtig en terecht uitgelegd hoe u de zaken die u destijds door de commissie werden voorgelegd, hebt uitgewerkt. Voortschrijdend inzicht is niets vies. Het is immers logisch dat u na de commissie van 2010 aan de slag bent gegaan met die gegevens, maar met wat wij vandaag weten... Sommige zaken zijn door meester Lagae aangehaald. Wij weten ondertussen – wij hebben het ook bij de getuigenissen gehoord – dat er een groot verschil is tussen de slachtoffers die naar de Permanente Arbitragekamer zijn gegaan met of zonder advocaat. Zij kwamen op een heel andere manier buiten en dat kan toch niet de bedoeling zijn, denk ik.

In de uitleg die u geeft, hoort men ook dat er van in het begin toch een onevenwicht is ontstaan. Men heeft een onafhankelijk orgaan willen creëren, maar de kerk zat daar toch iets meer aan tafel dan de slachtoffers. Bij de uitwerking zijn de slachtoffers niet betrokken. Men zit ook sowieso met Dignity met een verweerp partij die vanaf de tweede keer al meer kennis heeft dan het nieuwe slachtoffer dat binnenkomt. Het slachtoffer komt altijd voor de eerste keer aan tafel, Dignity kwam na tien keer al voor de elfde keer aan tafel. Daar zit een oneerlijkheid in. Men kan eigenlijk niet anders dan dat vaststellen, ondanks alle goede bedoelingen. Ik zeg niet dat dat indertijd niet met goede bedoelingen is gestart, maar ik denk dat men dat vandaag wel moet vaststellen.

Los van het arbitraire in de hele zaak, vind ik de categorieën, met alles wat wij vandaag weten over de gevolgen van seksueel misbruik bij minderjarigen, een fout vertrekpunt. Of er nu al dan niet penetratie is geweest, is echt niet relevant. Daarover gaat het niet per se wanneer het over de gevolgen voor het slachtoffer in kwestie gaat. Ik noem de bedragen met plezier nogmaals lachwekkend. Ik heb daarvoor geen andere term.

Mijnheer Verbist, ik neem u dat niet kwalijk. U hebt gewerkt met wat de commissie toen heeft beslist. Ik neem u of iemand anders dat niet kwalijk. Dat zijn echter allemaal zaken waarnaar wij vandaag hopelijk anders kijken. Mijn vraag is niet hoe u een en ander indertijd hebt uitgewerkt, maar wel hoe u, mocht u vandaag een en ander mee mogen bepalen, een nieuw of vernieuwd centrum voor arbitrage zou samenstellen. Zou u nog met die vier

categorieën werken? Zou u, waar de heer Lagae naartoe werkt, met alle ervaring die u ondertussen hebt, andere bedragen noemen? Zou u ervoor zorgen dat slachtoffers mee de werking uitwerken? Zou u bijvoorbeeld van bij het begin zorgen voor een onafhankelijke mediator, die aan de kant van de slachtoffers staat, zodat het evenwicht wordt hersteld? Zou u een ruimere toegankelijkheid voorstellen?

Ten slotte, mijnheer Verbist, op de zwijgplicht en de verjaring ging u zelf ruim in. Hoe staat u vandaag tegenover de zwijgplicht en de verjaring jegens een dader? U hebt een paar keer gesproken over het recht om vergeten te worden. Ik ben denkkelijk niet de enige die op dat moment even met de ogen heeft geknipperd. Hoe u het ook draait of keert, de zwijgplicht en verjaring zijn immers puur voor de dader. U hebt op een bepaald moment opgemerkt dat ze er ook zijn gekomen voor het slachtoffer. Met alle respect, maar zowel de zwijgplicht als de verjaring is puur voor de dader. De rest is onzin. Ze zijn er in de eerste plaats voor de dader. Het slachtoffer moet worden geïnformeerd over de risico's. Ik weet ook wel dat laster en eerroof bestaan, wat overigens ook terecht is. Het slachtoffer moet daarover worden geïnformeerd. Daar is echter geen zwijgplicht voor nodig. Dat zal het slachtoffer zelf wel inschatten.

Over de verjaring heb ik, zoals ik vanmorgen al heb aangegeven, mijn mening. Gelukkig hebben wij ter zake in 2019 een omslag kunnen maken. Spijtig genoeg is dat voor heel veel slachtoffers nog zonder voorwerp.

Mijn hoofdvraag aan u beiden, maar zeker aan u, mijnheer Verbist, is de volgende. Laat wat u toen hebt meegekregen even los, u moest daarmee werken, dat snap ik heel goed, maar hoe zou u het met al uw ervaring vandaag doen?

Herman Verbist: Mevrouw de volksvertegenwoordigster, dank u voor die vraag.

Het is een moeilijke vraag, natuurlijk. Hoe zouden wij het vandaag doen? Uiteraard heb ik daar niet over gediscussieerd met onze collega's van het Wetenschappelijk Comité. Dit is mijn persoonlijke mening. Ik kan daar uiteraard mijn collega's niet voor engageren.

Wat ik u kan zeggen... Dit is een opmerking die wij wel al gemaakt hebben toen wij zelf zagen dat de meeste van die dossiers niet eens naar de arbitrage gingen. Uiteindelijk hebben er maar drie dat gedaan. Wij hebben die titel Centrum voor Arbitrage inzake Seksueel Misbruik zo genoemd, maar in feite voelden wij wel aan dat het een juistere weg is dat te doen via bemiddeling,

verzoening.

Natuurlijk, want dat was een deel van uw vraag, meen ik, hadden wij ook aan externen kunnen vragen te bemiddelen. Maar ja, als wij dat toestonden, zaten wij misschien met een situatie waarin de ene bemiddelaar zo reageerde en de andere bemiddelaar op een andere manier. Dat was natuurlijk niet de ideale situatie. Ik voel wel dat uw vraag in de richting gaat dat de kerk er nogal een grote invloed in had. Zo meent u dat te kunnen zeggen. Wel, de kerk had uiteraard vanaf het begin, zoals de voorgaande parlementaire commissie voorzien had, twee vertegenwoordigers in ons Wetenschappelijk Comité. Dat was een deel van de aanpak.

Nu, ik meen toch te mogen zeggen, al was ik zelf niet bij die procedures... Wij hebben uiteraard contacten gehad. Achteraf hebben wij trouwens nog met de voorzitter gesproken van de Permanente Arbitragekamer, die benadrukte dat zij echt autonoom optraden. Toen zij met hun zeven samenkwamen om te beraadslagen, ondervonden zij dus geen invloed van de kerk. Ik snap uiteraard dat u zegt dat Dignity bij al die zaken aanwezig was.

Bij die 628 zaken was er inderdaad altijd iemand van Dignity. Eigenlijk wil u daarmee zeggen dat zij meer ervaring hadden. Zij konden voortbouwen op hun ervaring. Misschien konden zij daardoor ook meer wegen op de uitkomst. Misschien bedoelde u dat daarmee?

Valerie Van Peel (N-VA): Mijnheer Verbist, dat is door slachtoffers zelf aangehaald en is ook uit de cijfers gebleken. Als men met een advocaat binnengaat – misschien moest het altijd zo zijn geweest –, als er gelijke partners zijn, komt men met een ander resultaat buiten dan wanneer men zonder advocaat binnenging. Dat feit alleen al wijst op een onevenwicht.

Herman Verbist: Mevrouw Van Peel, slachtoffers konden uiteraard worden vertegenwoordigd door een advocaat. Zoals u hebt gehoord, heeft de heer Pieter-Bram Lagae 75 slachtoffers bijgestaan. In het algemeen geldt dat men niet verplicht is om een advocaat te nemen. Die brengt immers ook kosten mee. Het slachtoffer moet het dossier dan ook nog eens uitleggen aan de advocaat. Dat is een andere aanzet.

U vraagt wat ik opnieuw zou doen of hoe wij het anders zouden aanpakken.

Er zijn commissies in andere landen geweest. De commissie-Deetman heeft niet gekozen voor arbitrage. Ik beschik evenwel niet over de details

daarover. Het model dat wij in België hebben uitgewerkt, is in Zwitserland overgenomen. De Zwitsers vonden het Belgische model dus een goed model.

Uiteindelijk vind ik de verschillende mogelijkheden een goed idee, want in een bemiddeling komt men soms niet tot een akkoord. Als men dan toch een beslissing kan afdwingen of verkrijgen via arbitrage, lijkt me dat geen slechte zaak. Het alternatief was geweest om alles voor de rechtbank te brengen. De zaken waren evenwel verjaard, dus men kon niet meer naar de rechtbank gaan. Wij vonden een kader met vertrouwelijkheid gepast. Het is een andere manier van optreden. Ik denk dus niet dat we het heel anders zouden aanpakken.

Verschiede personen hebben eraan gewerkt, in het begin zelfs zes personen. De commissieleden fungeerden destijds ook als klankbord. De commissie vond dat de juiste aanpak. De commissieleden hebben nooit verklaard dat we het op een andere manier hadden moeten doen. Misschien zouden we het woord arbitrage minder naar voren hebben gebracht. Dat is misschien nog het enige, maar die categorieën met bedragen ook. We zijn ondertussen wel elf of twaalf jaar verder. Twaalf jaar geleden waren de bedragen dus anders dan zij vandaag misschien zouden zijn.

Valerie Van Peel (N-VA): Voor alle duidelijkheid, dat is mijn vraag ook. Mijn vraag is niet of u het toen anders zou hebben gedaan. Neen, toen was toen. Toen had de commissie inderdaad ook een mening, maar er is zoiets als voortschrijdend inzicht, tenminste als een mens voortschrijdend inzicht krijgt.

Herman Verbist: Ik denk niet dat wij veel anders zouden hebben gedaan.

De voorzitter: Mag ik hier even bij aansluiten, mijnheer Verbist?

U verwees naar de vorige commissie, waarvan collega Van Hecke en ik, onder andere, lid waren. Van sommige slachtoffers heb ik nu geleerd dat bij het creëren van het concept, dat inderdaad met de beste bedoelingen op poten is gezet, één partij betrokken werd, terwijl de slachtoffers... Pas op, het is gemakkelijk om dat vandaag te zeggen, want wie had men er dan namens de slachtoffers moeten bijhalen om dat te ontwikkelen? Zij merken echter op dat er iets werd uitgewerkt en dat de partij die betrokken was en eigenlijk ook de vergoedingen moest betalen, het concept mee had ontwikkeld.

Wij hebben daar toen, eerlijk gezegd, nooit in die

mate bij stilgestaan, maar dat hadden wij misschien anders kunnen aanpakken, al is het naar aanvoelen en perceptie. Dat creëert immers wantrouwen van bij de start, hebben wij nu geleerd. Nog los van de categorieën en de bedragen – ik ben er zeker van dat daar straks nog wel een debat over zal ontstaan – hadden wij dat misschien anders kunnen aanpakken. Vraag mij niet hoe, maar gebaseerd op wat wij hebben geleerd van de slachtoffers is dat echt een pijnpunt.

Pieter-Bram Lagae: Men had dat kunnen doen. De procedure was al opgestart. Men wist ook dat er een vertegenwoordiger was die een heel aantal slachtoffers in een civiele procedure vertegenwoordigde. Men had bepaalde mensen – ik wil ons kantoor niet naar voren schuiven – kunnen bevragen om daarin te zetelen. Neem bijvoorbeeld priester Rik Devillé, die voor zoveel slachtoffers al het woord had genomen. Had hij daarbij betrokken geweest, dan zou het misschien een heel andere samenstelling gehad hebben.

Ik vind het daarnaast een zeer terechte opmerking dat men had moeten aanwijzen dat men met een advocaat of iemand die voor bijstand kon zorgen, bijvoorbeeld van een Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg, moest verschijnen. Bij geïnterneerden of minderjarigen moet er ook altijd een advocaat verschijnen op de KBM.

Dat zijn ook allemaal mensen die niet gekozen hebben om mee te maken wat ze hebben meegemaakt. Het zijn kwetsbare mensen en in dat aspect moeten ze goed opgevangen en ondersteund worden. Ik denk dat mensen die de moed hebben om dat alleen te doen blij geweest zullen zijn, maar ze zitten dan wel in een inferieure positie voor die Permanente Arbitragekamer, zonder dat iemand hen bijstaat en hen zegt om het reglement te bekijken, waarin staat dat als men stukken en deskundige verslagen voorbrengt men in die categorie zit. Ik weet dat de meesten daar zelfs niet over gesproken hebben. Men zou kunnen zeggen dat ze het misschien niet belangrijk vonden, maar ik denk dat dit betwist kan worden, net als de financiële erkenning.

Herman Verbist: Ik wil daaraan het volgende toevoegen.

U weet dat ik er niet persoonlijk bij was. Niemand van het Wetenschappelijk Comité was daar bij. Dat waren die zeven mensen van de Permanente Arbitragekamer, maar op basis van het verhaal van de heer Verhoeven dat ik heb voorgelezen en die er wel bij was, had ik niet de indruk dat de kerk daarop kon wegen.

Het is niet dat er daar een beslissing moest worden

genomen. Men deed een voorstel. Ik heb u uitgelegd wat de heer Verhoeven schreef over hoe dat tot stand kwam. Om dan te zeggen dat de kerk meer woog bij het voorstel dat werd geformuleerd, dat weet ik nog zo goed niet. Nogmaals, ik was er niet bij, maar uit wat ik heb voorgelezen krijg ik niet de indruk dat de kerk daarop kon wegen. De PAK deed een voorstel op basis van de categorieën die wij hadden uitgewerkt.

Als u zegt dat die bedragen al van bij het begin te laag waren, dat is natuurlijk een ander punt. U moet wel twaalf jaar teruggaan in de tijd. Wij hebben die bedragen toen onderzocht en die leken ons toen conform.

Pieter-Bram Lagae: Ik ben bijna zeker dat het anders zou zijn gegaan als er van bij de eerste zitting een advocaat of een vertrouwenspersoon aanwezig zou zijn geweest. Dan zou er geen precedent zijn geschapen en zouden er geen criteria zijn uitgewerkt door de Permanente Arbitragekamer.

Ik ben er zeker van dat de kerk zwaar woog op dat ogenblik. De heer Verhoeven zei het ook, de meeste mensen zeiden dat ze niet goed geslapen hadden de nacht ervoor. Ik sprak steeds een halfuur voor de zitting af. Ik kan het moeilijk uitleggen, ik ben geen psycholoog, maar die mensen trilden. Als men dan daar is zonder iemand die niet emotioneel betrokken is, kan men echt spreken van een inferieure positie. Ik zeg niet dat het dan doelbewust gebeurde, maar er was een onevenwicht in sterkte tussen die partijen.

Herman Verbist: Het is zoals bij elke procedure in een rechtbank. Er is geen verplichting om een advocaat te nemen.

Ik kan mij voorstellen, ook al waren wij er niet bij, dat het voor slachtoffers niet evident was. Het was een enorme stap om erheen te gaan. Dat heeft de heer Verhoeven ook uitgelegd. Ik weet niet of het Centrum voor Arbitrage toen telkens duidelijk zei dat men een advocaat mocht meebrengen. Het was wel geweten. Het centrum kon aan de betrokkene mededelen dat het goed was om een advocaat mee te brengen. Zover is het centrum ook niet gegaan.

Is dat hetgeen u nu wilt zeggen, namelijk dat het centrum wel had moeten zeggen ...

Pieter-Bram Lagae: Neen, maar ik heb een verslag gekregen van iemand die alleen naar de zitting was gegaan. Zij had bij ons aangeklopt, maar had beslist om alleen te gaan naar de zitting. Zij maakte een verslag voor de Werkgroep Mensenrechten in de Kerk. Zij stelde dat het

gesprek goed was geweest, maar dat zij adviseerde om met een advocaat naar die zitting te gaan. Dat was in juni 2012. Het gaat om een zeer mondige dame die sterk in haar schoenen staat.

Herman Verbist: Ik wil daar nog één ding aan toevoegen.

Wij hebben daarover indertijd gesproken, zelfs met de voorzitter van de Permanente Arbitragekamer. Hij zei mij heel nadrukkelijk dat het financiële niet het belangrijkste was, dat het vooral ging om de erkenning. Het belangrijkste was met andere woorden dat die slachtoffers toch een reactie kregen van de kerk of van de vertegenwoordigers daarvan, dat ze voor het eerst in hun leven begrip kregen. Als het belangrijke is om voor het eerst die erkenning te krijgen, maakt het dan uit of er een advocaat bij is? Dat denk ik niet. Het was vooral de erkenning die belangrijk was.

Pieter-Bram Lagae: Ik denk wel dat dat belangrijk was geweest. Dat zegt de heer Verhoeven ook. De advocaat die er bij was, vroeg soms nog wat dingen bij. Ik was erbij en had tegen de mensen gezegd dat ze gewoon een papiertje moesten maken met een aantal belangrijke punten die ze willen zeggen. Ik wist van de eerste keer dat ik meeding dat de mensen soms een black-out hadden op de zitting omdat dat zodanig verregaand was. Er werd voor de eerste keer gesproken met de kerk. Dat is nogal wat geweest voor die mensen. Ik ben zeker dat dat anders is met een advocaat erbij.

Sophie De Wit (N-VA): Ik verwijs naar de zitting die we al hebben gehad om te concluderen dat erkenning en geloofd worden uiteraard heel belangrijk is. Gaandeweg in hun traject worden de slachtoffers echter ook geconfronteerd met zoveel hindernissen, hinderpalen, behoefte aan therapieën, waardoor uiteindelijk het financiële ook belangrijk wordt. Dat hebben we hier in onze getuigenissen ook wel gehoord. Dan komen we tot de categorieën en de bedragen die er misschien aan gekoppeld worden.

Valerie Van Peel (N-VA): Er was nog een vraag over de zwijgplicht.

Herman Verbist: Ik dacht daar toch op geantwoord te hebben. Dat staat ook in ons verslag. Een slachtoffer mocht eigenlijk wel zeggen dat ze het hebben aangebracht bij het Centrum voor Arbitrage, maar ze mochten geen namen noemen. De omstandigheden moesten ze ook vertrouwelijk houden.

Het is soms misschien verkeerd begrepen alsof het slachtoffer daar niet mocht over spreken.

Valerie Van Peel (N-VA): Mijn vraag is of u daar vandaag anders naar kijkt? Ik weet dat het zo was, dat het zo is, maar vindt u dat nog altijd een juiste invalshoek? Het gaat nu niet meer over 2010. Wij zitten hier om dingen te verbeteren en vooral niet hetzelfde te doen als in 2010. De reden waarom we hier opnieuw zitten, is dat het niet goed genoeg was.

Herman Verbist: Hebt u het nu over *le droit à l'oubli*, waarover ik het heb gehad? Dat was ook een stuk van uw vraag. U vindt dat dat niet meer zou mogen spelen.

Valerie Van Peel (N-VA): Wat ik vind is niet zo belangrijk, ik vraag het aan u. Wat ik vind, zal ik nog wel zeggen op een ander moment.

Herman Verbist: Voor ons standpunt hebben wij ons gebaseerd op onze Belgische wetgeving en rechtspraak. *Le droit à l'oubli* is van openbare orde. U vraagt of we dat nu anders bekijken. Ik denk niet dat het aan ons is om dat in vraag te stellen. Staat u mij toe dat ik dat als antwoord geef?

Ben Segers (Vooruit): Daarop inpikkend vraag ik me het volgende af. Is het echt nodig om in de dading te voorzien dat er geen elementen zijn die toelaten om de dader te identificeren als de dader is overleden. Dat staat er standaard in. Welke orde wordt op dat ogenblik nog verstoord? De dader is overleden. Denkt u dat, als u wilt dat er geen perceptie is van een doofpot, van zwijgplicht enzovoort, ook als belangrijk signaal naar de slachtoffers, het slachtoffer toch minstens vrijuit moet kunnen praten? Die praktijk haalt voor mij totaal de stelling onderuit dat het nodig zou zijn in het algemeen, als het zelfs wordt opgelegd in situaties waarin de dader is overleden.

Herman Verbist: Als u mijn reactie wil horen: u bent de wetgever. U bepaalt hoe wetten lopen. Achteraf is er nog de rechtspraak die de wetten interpreteert. Dat is ook wat u nu zegt vanuit wetgevend perspectief. U zegt dat het eigenlijk wel zou moeten kunnen dat als de dader dood is zijn naam bekend kan worden gemaakt. Of heb ik het verkeerd begrepen?

Ben Segers (Vooruit): Eerlijk gezegd, ik denk niet dat het per se een wetgevend initiatief moet zijn. Ik heb het over nog te sluiten dadingen en om dadingen uit het verleden. Het moest niet per se zo zijn dat die clause werd toegevoegd voor daders die overleden waren.

Zelfs vanuit uw redenering begrijp ik dat niet. Als u zegt dat het nodig is om de orde te verzekeren, dan valt daar misschien nog iets voor te zeggen. Ik volg

uw standpunt niet volledig wat de nog levende daders betreft. Voor overleden daders begrijp ik uw visie helemaal niet.

Herman Verbist: We hebben ons gebaseerd op rechtspraak van het Europees Hof van de Rechten van de Mens in Straatsburg. Het recht om vergeten te worden is een in Europa geldend beginsel.

Ben Segers (Vooruit): Mijnheer Heimans is in de commissie al eerder ingegaan op laster en eerroof, waarvoor een kwaadwillig opzet nodig is. Ik denk niet dat elk geval waarin een slachtoffer een dader aanwijst en elementen aanbrengt waardoor die geïdentificeerd kan worden gelijkgesteld kan worden met laster en eerroof. Dat is misschien een vraag voor de heer Lagae.

Pieter-Bram Lagae: Ik kan u zeggen dat zeer veel mensen het daar echt moeilijk mee hadden. Het is ook moeilijk geweest omdat men in de civiele procedure aanvoerde dat men moet bewijzen slachtoffer te zijn. We hebben de dadingen dan geanonimiseerd opgesteld, maar het was erg moeilijk om dat stuk nog te gebruiken, terwijl dat net essentieel was. Waarom zou dat niet bekendgemaakt mogen worden als de kerk net hun slachtofferschap wil erkennen? Men maakte dan een stuk op zonder dat de naam van de dader erin vermeld wordt. Wij hebben daar opmerkingen over gemaakt en het Wetenschappelijk Comité heeft dan in een advies geschreven dat het bestaan van de overeenkomst wel vermeld mag worden, maar niet de naam van de dader.

Greet Daems (PVDA-PTB): Nu hebben de slachtoffers een geheimhoudingsplicht van zodra ze de dading hebben ondertekend. Waarom was het niet voldoende om die slachtoffers te waarschuwen voor de mogelijke risico's als ze de daders bij naam zouden noemen?

Voor het herstelproces is het soms immers ook nodig voor een slachtoffer om bij een psycholoog de naam van de dader te kunnen noemen. Waarom kon men niet gewoon zeggen dat wanneer men de naam noemde men het risico liep om beschuldigd te worden voor laster en eerroof? De keuze kon ook bij hen worden gelegd.

Herman Verbist: Ik kan daar weinig op zeggen, ik was er niet bij.

Werd die opmerking gemaakt, mijnheer Lagae?

Pieter-Bram Lagae: Men heeft dat zeker op elke zitting gezegd. Men heeft gezegd dat indien daarop een inbreuk zou worden gemaakt, het bedrag van de dading terugbetaald zou moeten worden. Dat was ook een aspect van dat gesprek. Dat hoort er

dan bij.

Dat is nog een aspect waaruit blijkt dat daar ook bijstand nodig is van andere mensen om daaraan duiding te geven, een opmerking daarover te maken en daarvoor te schrijven naar de Permanente Arbitragekamer of het Wetenschappelijk Comité.

Greet Daems (PVDA-PTB): Mevrouw de voorzitter, over de financiële vergoedingen heb ik nog een vraag.

Het reglement onderkent vier categorieën. Het reglement bepaalt dat in een uitzonderlijk geval, als er een kennelijke onevenredigheid bestaat tussen het maximumbedrag van categorie 4 en de schade die het slachtoffer werkelijk heeft geleden door de feiten van seksueel misbruik, de PAK uitzonderlijk nog een toelating kan verlenen om dat bepaalde maximumbedrag te overschrijden.

Klopt het dat die toelating geen enkele keer is verleend? Hoe komt het dat ze nooit is verleend?

Herman Verbist: Mevrouw de voorzitter, mevrouw Daems, ik heb u de cijfers gegeven. Ik heb dat op het einde meegegeven. U hebt het over categorie 4.

(...): (...) één meer. Het kon ook nog boven 25.000 euro gaan.

Herman Verbist: Dat is wanneer de financiële compensatie van bij de arbiters kwam.

Ik heb inderdaad ergens gelezen dat er één vraag is gekomen vanuit de arbiters. Dat hebben wij indertijd ook in ons parlementair verslag geschreven. Alleen weet ik niet welk antwoord op die specifieke vraag is gekomen. In ons rapport zijn wij immers nooit ingegaan op specifieke dossiers. Er is wel één dergelijke vraag gekomen. Het is een van die drie zaken waarin arbiters ... De heer Verhoeven heeft dat in een van zijn verslagen geschreven. Er is dus een vraag gekomen. Ik kan het antwoord op dat ene dossier echter niet geven, omdat ik het niet weet.

De voorzitter: Mijnheer Verbist, ik wil daarop ingaan.

Er is categorie 4 en er is categorie 5. Ik hoor nu dat het maar één keer is gevraagd, wat natuurlijk bitter weinig is.

Er zijn de criteria en de bijzondere omstandigheden, namelijk uitzonderlijk lange feiten en buitengewone schade. Hoe wilt u dat beoordelen? Gaat de beoordeling naar de arbiters? Wie

beoordeelt dat? Wordt daarvoor ook advies gevraagd, om te beoordelen?

Wanneer bovendien naar categorie 5 wordt gegaan en er een onevenredigheid was met andere slachtoffers, hoe wordt dat dan beoordeeld? Uiteindelijk wordt elk slachtoffer immers op een ander ogenblik gehoord. Ik begrijp wel dat men in een uitweg wou voorzien. Hoe kan een en ander echter op een min of meer objectieve manier worden beoordeeld?

Blijkbaar is dat immers nooit gedaan.

Herman Verbist: Wat er gebeurde, heb ik begrepen en heeft men mij ook verteld vanuit de Permanente Arbitragekamer. De heer Verhoeven schrijft dat trouwens in het verslag dat ik u heb voorgelezen. Zij kwamen één keer per maand samen, die zeven leden van de Permanente Arbitragekamer. Het zijn zij die aanwezig waren in al die dossiers. Zij probeerden op die manier toch een soort gemeenschappelijke toepassing uit te werken. Er was een Nederlandstalige kamer en er was een Franstalige kamer. Het ging dus niet noodzakelijk om dezelfde leden. Maar men probeerde er toch voor te zorgen dat over de taalgroepen heen de toepassing op dezelfde manier gebeurde.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Ik dank u op mijn beurt voor uw toelichting en voor uw getuigenis. Vooral vond ik het interessant te horen van u, mijnheer Lagae, hoe zo'n vergadering verliep, in de verschillende etappes en zo, en wat de ervaringen zijn. Dat was heel interessant.

Dan komen wij natuurlijk meteen op die discussie over de rol van de advocaten. Nu wij horen hoe het gelopen is, zeggen wij natuurlijk: verdorie, er was beter een advocaat bij geweest. Maar als wij even teruggaan in de tijd – dat wordt ook geïnsinueerd in het rapport – zien wij dat men toen ook niet wou dat de drempel te hoog was voor de slachtoffers. De bedoeling was dat het een laagdrempelig iets was, zoals een eenvoudige brief sturen, enzovoort. Men wou het niet te moeilijk maken voor de slachtoffers, uit een terechte bezorgdheid.

Met de kennis van vandaag, zouden wij wellicht nagedacht hebben over hoe wij die mensen zo goed mogelijk kunnen laten begeleiden. Hoe zouden wij hen informatie geven over hoe men een pro-Deoadvocaat aanstelt enzovoort. De bezorgdheid was toen vooral dat er zoveel mogelijk mensen eindelijk naar buiten zouden komen en die stap naar erkenning en schadevergoeding zetten. Wij horen nu wel dat de kerk signalen geeft dat zij wel bereid is stappen te ondernemen én voor de schadevergoeding én voor de behandeling, maar

twalf jaar geleden was dat wel anders.

Toen rees de vraag wat we wel nog konden doen in zaken die verjaard waren, waarin Justitie strafrechtelijk noch civiel nog iets kon doen. We moeten dat ook in die context bekijken, met alle begrip voor het feit dat we vandaag vaststellen dat een aantal zaken absoluut niet correct zijn verlopen.

Ik heb het jaarverslag nog even bekeken, dat de statistieken bevat. Met betrekking tot de aanwezigheid van slachtoffers op de bijeenkomst is in 48 % van de Franstalige dossiers en 46 % van de Nederlandstalige dossiers het slachtoffer alleen gegaan. In 3,9 % van de Franstalige dossiers en 7,6 % van de Nederlandstalige dossiers was de advocaat aanwezig die de cliënt vertegenwoordigde. Voorts zijn er de categorieën 'met advocaat': 8,3 % in de Franstalige zaken en 17,6 % in de Nederlandstalige; 'met CAW of SAJ': 7,2 % en 2,8 %; 'met familie': 16 % en 13 %, of een combinatie enzovoort.

Mijnheer Lagae, hebt u cliënten gehad die alleen, met familie, CAW enzovoort zijn gegaan? Welke ervaringen hebben ze gehad? Ik kan me best voorstellen dat men niet zo snel onheus behandeld wordt tijdens het gesprek als een advocaat erbij is. Dat is logisch. Hebt u, behalve die ene cliënt, andere ervaringen gehoord van mensen die alleen, met familie, CAW enzovoort zijn gegaan?

Pieter-Bram Lagae: Mijnheer Van Hecke, neen. Ik heb ook het eindverslag gelezen, waarin een aantal getuigenissen zijn vermeld. Het dossier van die ene mevrouw die verslag had gedaan, heb ik tijdens mijn voorbereiding teruggevonden. Dat verslag telt drie pagina's, waarop ze woord voor woord beschrijft wat er is gebeurd.

Natuurlijk hoefde dat geen advocaat te zijn. Bijvoorbeeld iemand van CAW of iemand die daartoe specifiek is opgeleid, was goed geweest. Het moest iemand zijn die de procedure en het reglement kende, en die het slachtoffer in zijn erkenning, in zijn gesprek kon ondersteunen en dat financieel aspect voor zich kon nemen.

Dat ging gewoon niet. Dat waren twee verschillende werelden. Dat was een hele ommekeer van emotie, van sentiment. Het was vreemd om dan ook over de financiën, over centen te beginnen. Beter op een andere dag, ofwel schriftelijk misschien.

Ik heb daarstraks nog iets vergeten te zeggen. Er zijn niet veel zaken tot bij het scheidsgerecht geweest, maar in het reglement – dat staat ook in het artikel dat ik daarnet heb genoemd – staat: bij

het succes van de verzoeningsgerichte afhandeling mag echter niet voorbijgegaan worden aan het feit dat het reglement arbitrage uitsloot wanneer de vermeende pleger overleden is en er geen geldige bekentenissen voorhanden zijn. Dan zegt men, zeer terecht: aangezien de meerderheid van de plegers inmiddels overleden was, bleek om die eenvoudige reden in de meeste gevallen de weg naar een arbitrale oplossing uitgesloten te zijn. Dat is ook een grote reden waarom er geen scheidsgerecht in een heel aantal zaken is tussenbeide gekomen. Dat wou ik kort nog even vermelden.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Hebt u ook slachtoffers bijgestaan in andere commissies of meldpunten, ingericht binnen de kerk? Wat zijn uw ervaringen met de manier waarop dergelijke zittingen, beslissingen, gesprekken verliepen?

Pieter-Bram Lagae: U bent daarnet goed ingelicht daarover. Ze gebruiken dezelfde categorieën, maar de zaken die ik heb meegedaan, werden veel soepeler behandeld qua categorie. De bedragen waren groter. Het enige wat daar bijkwam, was dat men afstand moest doen van elke mogelijke verdere juridische actie, inclusief tegen de kerkelijke autoriteiten. Dat was het negatieve punt, vond ik. Met de arbitrage hebben we kunnen bekomen dat dit niet het geval was.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Mijn laatste vraag sluit een beetje aan bij de vraag van collega Van Peel. Zij vroeg aan de heer Verbist hoe we met de kennis waarover we nu beschikken een dergelijk concept zouden kunnen uitwerken.

Ik wil de vraag ook aan u stellen, mijnheer Lagae. Stel dat we vandaag heel veel slachtoffers zouden hebben in zaken die zeker verjaard zijn, hoe zouden we op de best mogelijke manier genoegdoening kunnen geven aan die slachtoffers, in de veronderstelling dat men niet de toestemming of de medewerking van de kerkelijke autoriteiten nodig heeft? De moeilijkheid was immers dat als men juridisch geen stok achter de deur heeft, men dan moet kijken of bij de tegenpartij de wil bestaat om tot een oplossing of genoegdoening te komen. Dat is de keuze die toen werd gemaakt. Stel dat we die vandaag zouden moeten maken, met de kennis waarover we nu beschikken, welke mogelijkheden hebben we dan? Het is niet evident, maar mocht u suggesties hebben, dan zouden we die graag horen, want we zullen die situaties misschien nog tegenkomen.

Pieter-Bram Lagae: Het belangrijkste, en het enige wat ik zou aanreiken, is om aan iemand van de slachtoffers inspraak te geven in het opstellen van het reglement en het samenstellen van de

kamer die erover moet oordelen. De stem van de slachtoffers moet gehoord worden, zodat er een soort wapengelijkheid is. Ik begrijp dat de toestemming van de kerk nodig was en ik ben er dankbaar voor dat die er is geweest, maar slachtoffers echt erkennen is hen ook inspraak geven in hoe het eraan toegaat, zodat al hun rechten worden gewaarborgd. Ik zou daarop focussen.

De voorzitter: Daarbij aansluitend, we werken met een aantal categorieën en forfaitaire bedragen. Mijnheer Verbist, u zei daarnet dat het Wetenschappelijk Comité onderzoek heeft gedaan naar die bedragen. Hoe zal men dat dan nu doen? Daarnet werd het idee geopperd om te werken via het fonds dat vandaag al bestaat. Er zijn veel ideeën, maar zelfs als men een instrument ontwikkelt waarbij men elke partij betreft, hoe gaat men dan verder met die categorieën en die forfaitaire bedragen? Hoe gaat men dat bepalen? Of laat men dat los? Dat kan ook een optie zijn. Niet iedereen is immers zomaar in een hokje onder te brengen.

Herman Verbist: Dat is een moeilijke vraag. Ook in de gewone rechtspraak zijn er klassieke zaken rond schadevergoedingen. Op een bepaald moment ontstaat er een soort rechtspraak die men in bepaalde categorieën of tabellen probeert te steken, om als het ware als houvast te dienen. De rechtszoekenden vinden het bestaan van die categorieën soms goed. Advocaten gebruiken dan die tabellen in hun pleidooien om aan te tonen dat ze een schadevergoeding van die bepaalde grootteorde kunnen krijgen. Dat heeft soms ook te maken met de verzekeraars.

De voorzitter: U spreekt over de indicatieve tabellen, maar in deze categorie gaat het over één bedrag. Bij indicatieve tabellen is er sprake van materiële en morele schade, van een heel gamma dat aan het einde van de rit wordt opgeteld. Hier was er slechts één forfaitair bedrag. Los van de erkenning die men krijgt als slachtoffer, komt men niet ver met het bedrag van die forfaitaire schadevergoeding in geval van onkosten of therapie. Uit de getuigenissen van de slachtoffers blijkt dat dit voor hen een pijnpunt is.

Herman Verbist: We zijn nu twaalf jaar verder en ik spreek over onze zienswijze destijds. De debatten evolueren, dat weten wij ook. Indien u ons vandaag die vraag zou stellen, dan zouden we dat misschien anders bekijken. We kijken ook naar hoe men het in andere landen heeft gedaan. Dat deden we toen trouwens ook. Recentelijk werden ook in Frankrijk en Duitsland verslagen daarover uitgebracht en die zouden eens bekeken moeten worden om te zien hoe men het daar gedaan heeft.

Ergens lijkt het systeem van categorieën niet verkeerd, maar de bedragen zouden misschien wat hoger moeten liggen. Op zich geven categorieën een houvast. Daarzonder zouden sommige slachtoffers zich bij het bekend raken van schadevergoedingen kunnen afvragen waarom zij minder krijgen dan iemand anders. Dat is ook weer niet goed en vanuit dat perspectief lijkt een categorisering onvermijdelijk. Dat lijkt de beste oplossing te zijn.

Pieter-Bram Lagae: Daarom heb ik daarnet benadrukt dat ik en andere mensen van mijn kantoor niet begrepen dat er zo weinig aandacht werd gegeven aan medische stukken die zelfs werden opgesteld in tempore non suspecto. Die stukken dateerden van voor 2010, voor de Danneelstapes. Het waren stukken van psychiaters die inhielden dat de betrokkene bijvoorbeeld enige tijd opgenomen was in de psychiatrie als gevolg van een depressie of door zaken die gerelateerd waren aan het misbruik. Die stukken tonen aan dat men niet forfaitair met categorieën moet werken, maar op basis van de stukken.

Indien iemand die na de leeftijd van 16 jaar werd aangerand stukken voorlegt waaruit blijkt dat zijn kosten, bijvoorbeeld 10.000 euro, een oorzakelijk verband met het misbruik hebben, dan heeft hij slechts recht op maximaal 2.500 euro omdat hij in categorie 1 zit. Het ene slachtoffer kan beter omgaan met de gevolgen van het misbruik dan de andere, maar die persoon heeft dan slechts recht op een schadevergoeding van maximaal 2.500 euro.

We dachten dat dat net de inhoud van het arbitragereglement was. Daarom waren we ook zo verbolgen en hebben we zoveel brieven geschreven. Toen we de bewijzen voorlegden, werd daar niet naar geluisterd. Het is ofwel het ene, ofwel het andere. Ik vind een forfaitaire vergoeding ongepast als er bewijsstukken aanwezig zijn. Bij gebrek aan bewijsstukken begrijp ik dat men gebruikmaakt van forfaitaire vergoedingen.

De voorzitter: Ik wil daar nog een moeilijke vraag aan koppelen. Tijdens de hoorzittingen gaven sommige slachtoffers aan dat ze graag willen dat die arbitrage wordt overgedaan.

Mijnheer Verbist, u bent specialist ter zake. Op welke manier kan die arbitrage heropend worden als men een overeenkomst heeft gesloten, een document heeft ondertekend? Als men een nieuw instrument met andere categorieën en bedragen in het leven roept, dan creëert men misschien een nieuwe ongelijkheid ten opzichte van de

slachtoffers die destijds een overeenkomst hebben gesloten in die arbitragecommissie. Hoe kan daar een mouw aan worden gepast?

Herman Verbist: Mevrouw de voorzitter, bedoelt u daarmee of de destijds gesloten dadingen betreffende de compensaties na zoveel jaren opengebroken kunnen worden?

De voorzitter: Ja, dat bedoel ik. Of is het mogelijk dat de slachtoffers, aangezien het slechts een beperkte forfaitaire vergoeding betrof, alsnog kunnen aansluiten bij het nieuwe instrument, indien dat er zou komen?

Ik vraag het omdat ik weet dat die vraag leeft en omdat er nog moeilijke debatten aankomen. Kunnen de slachtoffers die destijds een dading hebben gesloten voor louter dat forfaitaire bedrag aanspraak maken op een extra vergoeding indien zij kunnen aantonen dat hun kosten ten gevolge van het misbruik groter zijn dan de ontvangen forfaitaire vergoeding destijds?

Herman Verbist: Dat is een zeer moeilijke vraag. Indien twee partijen een dading hebben gesloten, moeten beide partijen akkoord gaan om die te veranderen. Dat is de eerste stap. Soms zijn er ook bepaalde verjaringstermijnen waarmee rekening moet worden gehouden. Het Wetenschappelijk Comité heeft ook helemaal geen advies gegeven over de vragen die u stelt.

U zou eens aan Dignity moeten vragen wat zij daarvan vinden. Volgens het Wetenschappelijk Comité is dat zeer moeilijk. Algemeen juridisch gezien kan men zeer moeilijk terugkomen op een dading, tenzij de twee partijen daarmee akkoord gaan. Dat echter zomaar openbreken...

Wilt u daar vanuit het Parlement bepaalde stappen voor zetten? Ik weet niet wat mijn collega daarover zal zeggen, maar normaliter moet men eerst naar de intenties van twee partijen peilen. Het is niet omdat de ene contractpartij dat wil, dat de andere partij dat ook wil.

Pieter-Bram Lagae: Ik kan maar voor één partij spreken. Volgens mij moet dat mogelijk zijn.

De voorzitter: Wij moeten aanbevelingen schrijven en ik probeer de vragen uit elke zitting mee te nemen. Ik maak ook gebruik van de aanwezigheid van specialisten om mij tot hen te richten voor antwoorden.

Pieter-Bram Lagae: Ik heb hier een blanco formulier van het protocol van verzoening. Het laatste punt stipuleert het volgende: "De partijen erkennen dat de bepalingen van dit protocol

onherroepelijk en definitief zijn. Geen enkele partij kan hieromtrent enig voorbehoud formuleren." Men moet goed onderzoeken of men daarop kan terugkomen met akkoord van beide partijen.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Mijnheer Lagae, hebben alle slachtoffers volgens u op een rechtsgeldige manier toestemming kunnen geven voor de ondertekening van dergelijk akkoord?

Pieter-Bram Lagae: De slachtoffers die wij hebben bijgestaan konden dat wel. Van de anderen vind ik dat zij dat niet konden. Ik ken die zaken echter niet. Er zullen zeker mensen zijn geweest die alleen een gesprek wilden en geen financiële compensatie en die daar voldoening mee hadden. Dat blijkt ook uit een aantal getuigenissen in het verslag. Ik ken echter ook anderen die absoluut niet tevreden waren. Ik heb al gezegd dat er geen wapengelijkheid was.

Ben Segers (Vooruit): Ik heb nog een vraag voor de heer Lagae.

Ik wilde nog vragen of u ervaring hebt met recentere feiten en in welke mate die aanleiding hebben gegeven tot dadingen? Staat er in die dadingen ook dat ze ervoor zorgen dat er geen vordering kan worden ingesteld ten aanzien van de kerk?

Ik heb namelijk ook het eindrapport van het Wetenschappelijk Comité gelezen. Het is nooit de bedoeling geweest om ook maar één zaak aan het gerecht te onttrekken. Dat was het uitgangspunt. Ik wil wel eens weten hoe dat in de feiten is, ook naar aanleiding van de zaak-Nina, die ik hier al verschillende keren heb genoemd. Ik zal mij daarover niet inhoudelijk uitspreken, maar ik vind de procedure wel interessant.

Op een bepaald ogenblik wordt door het slachtoffer immers de vraag gesteld of ze nadat ze de dading heeft ondertekend juridisch nog iets kan ondernemen. Degene die op dat moment gemandateerd is door de coördinator van het centraal meldpunt antwoordde dat dat niet kon. Als ze juridisch iets wilde ondernemen, moest ze het dan doen.

Dit lijkt me helemaal haaks te staan op de filosofie die blijkt uit het rapport van het Wetenschappelijk Comité. Ik ben dus heel benieuwd om te horen wat u daarvan vindt.

Pieter-Bram Lagae: Ik heb dat daarnet gezegd. De keerzijde van de opvangpunten is dat er afstand wordt gedaan van elke mogelijke juridische procedure tegen de katholieke kerk.

Na *Godvergeten* zijn er heel wat nieuwe aangiftes gedaan. Er hebben ons ook veel mensen gecontacteerd om dat te doen. We wachten echter voorlopig af en zijn benieuwd naar de aanbevelingen van de Hoge Raad voor Justitie en de parlementaire onderzoekscommissie.

Ik weet niet of ik daarmee een antwoord geef op uw vraag. Bij de laatste persoon die ik heb bijgestaan, twee jaar geleden, was het wel zeker zo.

Ben Segers (Vooruit): Dat gaat dus over afstand doen van een vordering ten aanzien van de kerk.

In de zaak-Nina lijkt het echter zo ver te gaan dat er niet alleen afstand gedaan wordt van een vordering ten aanzien van de kerk en de vertegenwoordigers ervan, maar ook ten aanzien van de mogelijke dader. Dat vind ik nog wel iets anders.

Pieter-Bram Lagae: Het gaat over elke mogelijke procedure, zeker tegen de dader. Anders kan er geen dading zijn over dezelfde feiten. Met de dading maakt men een overeenkomst die de feiten erkent en die een soort tegemoetkoming vaststelt. Daarna is het dus onmogelijk om nog een procedure te voeren tegen diezelfde persoon. Dat lijkt me logisch.

Ben Segers (Vooruit): Dat lijkt me nu ook heel erg logisch. De gemandateerde van het centraal meldpunt zegt echter iets heel anders. Ik vind dat heel bedenkelijk en verontrustend.

Pieter-Bram Lagae: In welke zin zegt hij iets heel anders?

Ben Segers (Vooruit): Wij zijn het wel eens, voor alle duidelijkheid.

Ik lees het citaat nog eens voor. Nina zegt: "Nadat ik de dading ondertekend heb, kan ik niets meer juridisch ondernemen." Manu Keirse antwoordt: "Neen, als u juridisch iets wilt ondernemen, moet u het nu doen. Dan moeten we geen dading maken. Dat is volledig je recht, maar ik heb voorspeld dat als je de juridische weg opgaat, het je heel veel geld zal kosten. Ik verwacht dat de rechter zal zeggen, met alles wat hij hoort over de relatie nadien en zonder bewijs voor de minderjarigheid, dat er een grote kans is dat E. wordt vrijgesproken en dat jij degene bent die een onterechte klacht heeft ingediend tegen E."

Pieter-Bram Lagae: Ik begrijp dat dat gezegd wordt. Het is echter zo dat wanneer er een dading wordt afgesloten voor bepaalde feiten er geen procedure meer gevoerd wordt. Het is dus juist wat

hij zegt dat ze nu moet procederen. Wat hij daarna zegt, is echter niet zo leuk.

Ben Segers (Vooruit): Het is dus toch ook niet juist wat hij zegt?

Pieter-Bram Lagae: Het is niet leuk wat hij zegt. Het is misschien ook niet juist, want hij kan dat niet weten op voorhand zonder gedegen onderzoek. Hij is geen rechter.

Greet Daems (PVDA-PTB): Ik heb nog een aantal vragen over zaken waarover we het nog niet gehad hebben.

De eerste vraag gaat over archivering. De oorspronkelijke dossiers werden overgedragen aan het Algemeen Rijksarchief en de elektronische en andere gegevens werden vernietigd. Pas na 30 jaar kunnen de dossiers onder strikte voorwaarden en uitsluitend voor wetenschappelijke doeleinden geconsulteerd worden.

Vindt u dat een probleem? Verschillende experts wezen ons immers op het immense gebrek aan daderonderzoek. Wij missen vooral initiatief voor het wetenschappelijk onderzoek. Dertien jaar later weten we immers nog altijd niets over de plegers in de kerk. Wie waren ze? Hoe komt het dat het zo massaal is binnengeslopen in één organisatie? Dat onderzoek zou ons toch kennis kunnen opleveren die nuttig kan zijn voor preventie in grote organisaties? Dat blijft voor mij dus een van de tekortkomingen in wat de kerk met die informatie heeft gedaan.

Ik ben benieuwd wat u daarvan vindt.

Herman Verbist: Het Wetenschappelijk Comité – en het Parlement ging daarmee akkoord – oordeelde dat het nuttig zou zijn om dat onderzoek te voeren. In eerste instantie wilde men die dossiers zelfs vernietigen. Wij hebben toen gezegd dat, indien men de mogelijkheid nog open wilde laten om onderzoek te doen, men de dossiers wel moest bewaren. Dat onderzoek kan dus inderdaad gevoerd worden, hoewel het nog even zal duren. De antwoorden op de vragen die u stelt, zullen in 2046 kunnen volgen. Dat is dus nog even wachten.

Pieter-Bram Lagae: Operatie Kelk loopt ook nog altijd tot onze ergernis. Die gaat natuurlijk ook over schuldig verzuim. Als daarin een beslissing genomen wordt, zou men kunnen overwegen om die termijn te verkorten. Ik begrijp echter dat zolang dat onderzoek loopt het moeilijk onderzocht kan worden op basis van de gegevens die daar zijn. Ik ben wel blij dat de dossiers niet vernietigd werden, maar wel gearchiveerd. Het zou dus mogelijk moeten zijn om die termijn te verkorten, want die is

nu veel te lang.

Greet Daems (PVDA-PTB): Niets zegt ons dat we 30 jaar moeten wachten. Voorlopig moeten we wel nog wachten tot 2046. Wie heeft dat ooit beslist? Kan dat niet worden veranderd?

Herman Verbist: Dat is destijds hier besproken in de parlementaire commissie. Dat is beslist in onderling overleg met de Permanente Arbitragekamer, het Wetenschappelijk Comité en uzelf, de parlementaire opvolgingscommissie. Dat werd dus gezamenlijk beslist. Het voortschrijdend inzicht zullen we misschien lezen in het volgende verslag dat u zult opmaken.

Greet Daems (PVDA-PTB): Ik heb nog een vraag over de financiering van het Belgisch Centrum voor Arbitrage en Mediatie en de erelonen.

Het Centrum moest worden gefinancierd met overheidsgeld en niet door de kerk, om te voorkomen dat de leden ervan zouden worden verdacht afhankelijk of partijdig te zijn. De erelonen van de arbiters en eventueel aangestelde deskundigen, werden wel gedragen door Dignity.

Het budget dat door de minister van Justitie werd toegekend, 10.000 euro per werkingsjaar, bleek echter ontoereikend te zijn. Het gevolg daarvan was dat de kerk niet enkel de erelonen van de arbiters heeft betaald, maar ook een bijdrage heeft betaald voor de werking van de Permanente Arbitragekamer.

Sommige slachtoffers hebben hier echter aangegeven dat dat afbreuk doet aan de onafhankelijkheid van de arbitragecommissie. Een slachtoffer vertelde ons bijvoorbeeld dat het bisdom 25.000 euro aan het slachtoffer betaalde en 1.400 euro aan arbitragekosten. Kunt u dat begrijpen? Kunnen we dat in de toekomst niet vermijden?

Herman Verbist: Dat was inderdaad de situatie waarin we ons bevonden. Ik zal hier uiteraard niet spreken namens het Wetenschappelijk Comité. We hebben daarover ook helemaal niet overlegd, dus ik spreek hier gewoon namens mezelf.

Er waren engagementen genomen en uiteindelijk bleek, zoals u goed hebt aangegeven, dat op een zeker ogenblik de budgetten effectief niet voldoende waren. Maar goed, terug naar die tijd. Wij wisten aanvankelijk absoluut niet hoeveel zaken er zouden komen. Niemand wist dat. Dat is pas nadien gebleken. U weet even goed dat het budgettaire niet altijd even eenvoudig is. Men moet van overheidswege de nodige budgetten vinden. De kerk heeft dan, zoals u aangeeft, budgetten

bijgelegd. Wat bedoelt u daarmee? Dat aldus het systeem niet helemaal meer neutraal was?

Nogmaals, de Permanente Arbitragekamer heeft zich niet laten beïnvloeden. Ik was er zelf nooit bij, meester Lagae wel, toen de voorstellen destijds werden gedaan, maar ik heb nooit gehoord dat men zich liet beïnvloeden. Sta mij toe dat toch te onderstrepen.

Pieter-Bram Lagae: Ja goed, maar het gaat ook over de perceptie van de mensen die daar komen aankloppen in een kwetsbare positie met een zeker niet vanzelfsprekende vraag. Als ze dan weten dat de leden van de PAK mee betaald worden door de kerk, schept dat een gevoel van partijdigheid en afhankelijkheid. Ik denk dat tot elke prijs moet worden vermeden dat een PAK, die toch een verregaande macht had, want ze deed het voorstel voor een tegemoetkoming bij de protocollen ad hoc en zij besliste over het bedrag, gefinancierd wordt door de tegenpartij.

Greet Daems (PVDA-PTB): Dank u wel.

Ik heb tot slot nog twee korte vragen over die financiële vergoedingen.

De eerste vraag betreft artikel 6 van het reglement over de bewijslast. Meester Lagae heeft daar daarnet al iets over gezegd. In de eerste drie categorieën van feiten van seksueel misbruik volstaat het bewijs van de feiten van seksueel misbruik en de ernst. Indien de feiten onder categorie 4 vallen, wordt vereist van de aanvrager dat hij naast de uitzonderlijke ernst van de feiten, ook de omvang van de door hem geleden schade evenals het oorzakelijke verband tussen de aangeklaagde feiten en zijn bewezen schade bewijst. Meester Lagae heeft daar pertinente vragen over gesteld. Ik vraag me af waarom dat verschil in benadering bestaat. Ik begrijp dat niet zo goed.

Herman Verbist: We hebben geprobeerd dat uit te leggen. Het had te maken met de laagdrempeligheid. Dat was het eerste. We gingen er bij de uitwerking van het systeem inderdaad van uit dat die eerste drie categorieën misschien de meest voorkomende zouden zijn. De vierde categorie is sowieso al een moeilijkere categorie. Het is besproken om voor die vierde categorie meer te vragen, zoals het causaal verband. Maar voor die eerste drie categorieën speelt de gedachte van laagdrempeligheid. Om het voor de slachtoffers zo gemakkelijk mogelijk te maken.

Begrijp ik dat u nu zegt dat we eigenlijk die vierde categorie even laagdrempelig moeten houden? We zitten daar met die voorwaarde van de

uitzonderlijke omstandigheden. Als men dergelijke begrippen hanteert in een definitie, moet men toch kunnen aantonen wat die uitzonderlijke omstandigheden zijn. Ook de langdurigheid. In een rechtbank zou men dat volgens mij ook vragen. Men vraagt dus iets meer bewijs. Dat was de uitgangsgedachte.

Greet Daems (PVDA-PTB): Omdat het over meer geld ging?

Herman Verbist: Ja, inderdaad, er stond dan een grotere compensatie tegenover.

Greet Daems (PVDA-PTB): Dank u wel.

De laatste vraag. We hebben het er al over gehad. Mensen die een advocaat onder de arm namen of die mondiger waren, kregen vaak een betere vergoeding – ik heb meester Lagae zien knikken. Ik vraag me af of mensen die naar de commissie kwamen, konden beschikken over een pro-Deoraadsman en of zij daarvan op de hoogte werden gesteld. Of moesten zij dat zelf ondernemen?

Pieter-Bram Lagae: Ik weet niet of het op de website van het arbitragecentrum stond vermeld dat men zich kon laten bijstaan door een pro-Deoadvocaat. Die website is nu weg. Ik denk dat sowieso iedereen die aan de voorwaarden voldoet om een pro-Deoadvocaat te kunnen krijgen, die kan meenemen of onder de arm kan nemen.

Er kwam een golf van mensen bij ons naar aanleiding van de Danneelstapes. Ze wisten dat we een procedure voerden en zo zijn zij bij ons gekomen. We hebben dan financiële afspraken gemaakt. We hebben altijd gezegd dat wij niets zouden aanrekenen, indien ze geen compensatie of wat dan ook kregen. Er heeft nooit iemand iets betaald, als die niets had gekregen. We wilden dat niet. Dat was een soort pro Deo, maar of dat aan de mensen werd aangeboden, weet ik niet. De mensen die ik ken, zijn diegenen die bij ons zijn gekomen. Wij hebben ze niet strikt pro Deo bijgestaan, maar wel via een bepaalde regeling. Ik weet niet of dat vanuit het centrum kwam.

Herman Verbist: Ik kan u daar jammer genoeg zelf ook niet op antwoorden, de heer Verhoeven misschien wel. Ik kan u niet zeggen of dat inderdaad werd aangegeven.

Wat de collega zegt, is waar. Men kan altijd een beroep doen op een pro-Deoadvocaat, wanneer men aan de voorwaarden voldoet. Misschien dat mensen het niet altijd weten. Ik kan jammer genoeg niet zeggen of het indertijd is gezegd. Ik was er niet bij. In de concrete dossiers heb ik het al een paar

keer gezegd. Mijnheer Verhoeven stond wel altijd open. Mensen belden hem soms op en stelden hem vragen, misschien u ook.

Hij was zeer transparant. Ik sluit niet uit dat hij dat zal gezegd hebben. Ik weet echter niet wanneer en tegen wie. Daarop kan ik geen antwoord geven.

Mijnheer Lagae, misschien kunt u daarop antwoorden? Heeft de heer Verhoeven u dat destijds verteld?

Pieter-Bram Lagae: Hij heeft mij dat niet verteld.

De vraag is of een pro-Deoadvocaat die in zijn of haar eerste jaar opleiding zit en die daar niets van kent – ik zeg niet dat men er in een eerste jaar opleiding absoluut niets van kent – aangewezen is. Ik denk dat het noodzakelijk is in een dermate ernstige zaak iemand mee te hebben die weet waarover het gaat. Ik weet niet of dat een advocaat moet zijn. Dat heb ik al een aantal keren gezegd. Er zijn ook centra voor geestelijke gezondheidszorg of CAW's met mensen die daar zeer bedreven in zijn. In de laatste zaken heeft de PAK dat dan ook geadviseerd. Op de duur was het zo dat bepaalde Centra voor Algemeen Welzijnswerk zich erop hadden toegespitst om mensen die dadingen hadden gesloten achteraf te behandelen. Dat werd dan op het einde van de zitting meegegeven. Iemand van die centra meehebben op de zitting was ook al een grote stap vooruit geweest.

Greet Daems (PVDA-PTB): Dank u wel.

De **voorzitter**: Als er geen verdere vragen meer zijn, kunnen we ook deze hoorzitting afsluiten.

Ik dank de heer Verbist en mijnheer Lagae voor hun komst naar deze commissie en voor de antwoorden die ze ons hebben willen verstrekken. We zullen hier veel van kunnen meenemen in onze aanbevelingen. Er valt nog veel opzoekings- en studiewerk te verrichten, collega's. Ik wens u een veilige terugreis.

Collega's, wij zien elkaar terug op de volgende zitting op vrijdag.

De openbare hoorzitting wordt gesloten om 18.14 uur.

L'audition publique est levée à 18 h 14.

Na lezing, volhardt en tekent,

.....
Herman Verbist

Na lezing, volhardt en tekent,

.....
Pieter-Bram Lagae